Жыві, Беларусь!

Народная газета

Орган Вярхоўнага Савета Беларускай ССР

№ 125 (138) 29 чэрвеня 1991 г. Субота. ВЫДАЕЦЦА З КАСТРЫЧНІКА 1990 ГОДА НА БЕЛАРУСКАЙ І РУСКАЙ МОВАХ. Кошт: у розніцу — 10 кап. падпісны — 3 кап.

Заключительное слово Председателя Верховного Совета Белорусской ССР Н. И. Дементея на IV сессии Верховного Совета БССР двенадцатого созыва

Уважаемые народные депутаты!

Сегодня завершает свою работу четвертая сессия Верховного Совета республики. Она проходила в сложный и ответственный период жизни нашего общества. Результаты этой сессии характеризуются принятием более восьмидесяти законодательных актов по четырем основополагающим направлениям, регламентирующим политическую, экономическую, социальную и культурную жизнь общества.

Понимая всю ответственность за положение дел в республике, Верховный Совет Белорусской ССР в числе первоочередных рассмотрел на сессии требования текущей жизни нашего общества.

Необходимость стабилизации экономической и политической ситуации в республике поставила в повестку дня четвертой сессии целый ряд важных законопроектов. Среди них программа стабилизации экономики, а также чрезвычайных мер по исполнению бюджета, ускорения перехода к рынку, об основных началах разгосударствления и приватизации.

Рассмотрены законопроекты о предпринимательстве, инвестиционной деятельности, иностранных инвестициях, об экономической несостоятельности и банкротстве, некоторые другие из этого комплекса тех, которые открывают дорогу к рынку.

Все они направлены на преодоление тяжелых последствий разрыва экономических связей между отраслями и предприятиями. В них во главу угла ставятся вопросы эффективности производства, создания системы инициативной работы.

Не буду говорить долго и о горячих дискуссиях по проекту Союзного договора. Одобрив его основные положения, мы тем самым выразили свое видение будущего обновленной страны и определили судьбу своей республики в содружестве суверенных государств. Это в полном соответствии с волеизъявлением белорусского народа, которое он выразил на прошедшем в марте референдуме.

Сегодня мы просто не сможем развивать свое хозяйство без тесного сотрудничества с другими республиками страны. Ведь у нас высокая степень интеграции народного хозяйства с экономикой всего Союза. В условиях рынка мы должны укреплять экономические связи и сотрудничество в этом едином пространстве, наполнить их новым содержанием. Только в этом видится реальный шанс на оздоровление народного хозяйства.

Народным депутатам республики здесь открывается широкое поле деятельности.

Диапазон рассмотренных этой сессией вопросов весьма широк: как отмечалось депутатами, «от проблем дорог до проблем власти».

В это трудное, неспокойное время, когда любая ошибка опасна, хочу сказать, что мы, как правило, действовали взвешенно, последовательно, стремились предвидеть все последствия каждого своего шага.

Острые дискуссии на пленарных заседаниях, в ходе работы постоянных комиссий давали возможность с обостренным гражданским восприятием подходить к выработке каждого документа. И пусть не во всем мы сейчас нашли взаимопонимание, тем не менее орган законодательной власти республики обретает свое лицо.

Конечно, оценки работы Верховного Совета, судя по информации средств пропаганды, а также письмам наших избирателей, колеблются в зависимости от того, какой закон принимается, насколько активно идет дискуссия.

Но не это для нас сегодня главное. Определяющим должна быть основательность всей деятельности законодательного органа. Какой бы длительной и кропотливой не была работа над законами, мы не о своей популярности обязаны думать,

(Окончание на 2-й стр.).

ФАКТЫ АРГУМЕНТЫ КОММЕНТАРИИ СУЖДЕНИЯ

В двух словах

• Министерство финансов СССР и Сберегательный банк страны сообщили, что с 1 июля 1991 года прекращается оплата учреждениями Сбербанка облигаций государственного 3-процентного внутреннего выигрышного займа 1966 года.

• Прошли переговоры между Президентом СССР М. Горбачевым и делегацией Эстонии. Эстонская сторона предложила форсировать решение вопроса о признании республики в качестве самостоятельного государства и упорядочить работу официальных делегаций ЭР и СССР.

И вновь звучит чернобыльское эхо

Вчера в Минске прошло третье очередное заседание совета министров иностранных дел СССР и суверенных республик.

На нем, в частности, обсуждался вопрос об активизации усилий республик по сведению к минимуму последствий катастрофы на Чернобыльской АЭС. Был принят коллективный итоговый документ, в котором содержится обращение к руководителям ведущих зарубежных стран, ко всему международному сообществу на всех уровнях с призывом об оказании долговременной помощи жертвам катастрофы.

Участников заседания принял и провел беседу Председатель Совета Министров Белорусской ССР В. Ф. Кебич.

Вечером на пресс-конференции были подведены итоги заседания.

Только холеры нам не хватало!

ВОЛГОГРАД. **Здесь обнаружен эмбрион холеры. В связи с этим по всему правому берегу Волги купание запрещено.**

Санитарно-эпидемиологическая обстановка в городе осложняется еще и тем, что из-за сильной засухи и частых аварий на водопроводах город постоянно испытывает нехватку питьевой воды. По предписанию СЭС несколько раз останавливались молокозаводы Волгограда, так как из-за перебоев с водой на них не соблюдались гигиенические требования.

Исполком горсовета принял решение подавать воду в районы города по графику.

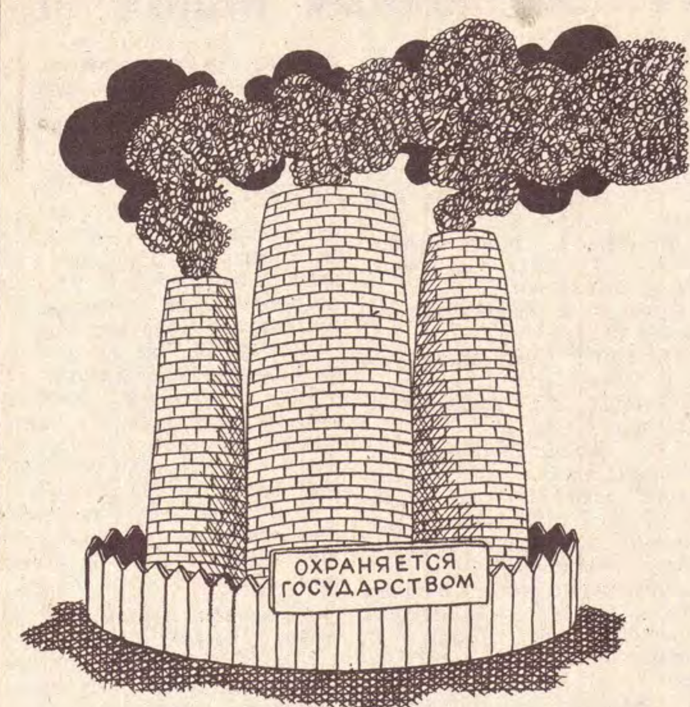

Рисунок Олега ПОПОВА.

По проспекту... за «папараць-кветкай»

ГОМЕЛЬ (А. Готовчиц). **Город, кажется, не самое удачное место для проведения традиционного белорусского праздника Ивана Купалы. Тем не менее в прошедший четверг рабочие Дома молодежи объединения «Гомсельмаш» решились возродить этот зрелищный праздник.**

И он удался. Все на нем было: и Купалинка, и Князь, и нечистая сила. На берегу рукотворного озера, что рядом с Домом молодежи, пылал костер, пускались на воду венки, горящие свечи.

До самой полуночи длился праздник, собравший сотни горожан. Спонсором этого театрализованного гуляния стал профком завода самоходных комбайнов. Самое активное участие в подготовке и проведении приняли члены объединения «Толока» и ансамбль «Гомий».

Платон, мол, друг...

ВИТЕБСК. **Помните анекдот о диссертациях на «слоновью тему»! «Марксизм-ленинизм о слоне», «СССР — Родина слонов...» Оказывается, не прошли те времена!**

Кандидат философии С. Аздуни и редакция газеты «Віцебскі рабочы» устали дожидаться круглой даты со дня рождения Аристотеля. Решили отметить его 2375-летие и не как-нибудь, а публикацией «Ленин об Аристотеле». Мы узнаем, например, что в трудах древнего грека Владимир Ильич находил «много интересного, живого и свежего» и предпочитал его Платону. Платон, мол, друг, но истина дороже. Ну и тому подобное, смахивающее на студенческий конспект по философии дохрущевских времен. А чтобы статья выглядела убедительнее, рядом с ученой степенью автора значится — «ветеран КПСС».

Кто там следующий в отрывном календаре?

Выпуск «ФАКСа» подготовлен по сообщениям корреспондентов «Народной газеты» и агентства «Инфоновости». Дежурили Ирина ДЕРГАЧ и Алесь СИВЫЙ.
«Горячий» телефон 34-24-02 работает ежедневно с 9 до 11 часов.

На сесіі Вярхоўнага Савета БССР

Ацэнку дасць час

Вось і закончылася чарговая чацвёртая сесія. І хаця мы не прэтэндуем на ўсю паўнату і глыбіню ацэнак, але пэўныя вынікі можна падвесці. Паперша, дэпутаты за год набылі пэўны вопыт работы. Гэта, безумоўна, дазволіла працаваць больш эфектыўна і прадуктыўна. Да таго ж, за сутак і пасля сесій дэпутаты напружана працавалі ў камісіях.

Мяркуйце самі, крыху больш чым за месяц разгледжана прыкладна 37 пытанняў, уключаных у парадак дня сесіі. Сярод іх такія важныя, як «Аб Дзяржаўнай праграме Беларускай ССР па стабілізацыі эканомікі і сацыяльнай абароне насельніцтва», «Аб надзвычайных мерах па выкананню бюджэту ў другім паўгоддзі 1991 года», «Аб прыватызацыі эканомікі», «Аб прадпрымальніцтве...», «Аб прыярытэтным сацыяльна-эканамічным развіцці сяла і аграпрамысловага комплексу» і іншыя важныя эканамічныя законы, якія павінны працаваць менавіта на рыначную эканоміку.

Упершыню ў нашай краіне рэспублікай прыняты Законы «Аб культуры», а таксама «Аб рэферэндуме».

Абмеркаваны і ўхвалены праект новага Саюзнага дагавору, абмеркавана пытанне аб Прэзідэнце Беларускай ССР, якое будзе дэталёва разглядацца на чарговай сесіі восенню.

Шмат розных думак, меркаванняў, пярэчанняў выклікалі пытанні, пастаўленыя красавіцкімі забастоўкамі, асабліва палітычнага плана.

Гэта ў першую чаргу датычыцца дэпартызацыі дзяржаўных прадпрыемстваў і арганізацый, дэпалітызацыі праваахоўных органаў, аб уласнасці КПСС—КПБ, аб праходжанні асобамі, прызванымі ва Узброеныя Сілы СССР, воінскай службы на тэрыторыі БССР.

І хаця прынятыя рашэнні задаволілі далёка не ўсіх, неадназначна іх успрынялі і людзі Беларусі — думаецца, ад абмеркавання карысць ёсць. Як заўважыў адзін з дэпутатаў, праведзена добрая рэпетыцыя, а час, як няўмольны суддзя, расставіць усё на месцах.

Менавіта абмеркаванне гэтых складаных і супярэчлівых пытанняў прывяло да стварэння ў парламенце дэпутацкіх груп «Камуністы Беларусі за дэмакратыю» (каля 50 чалавек) і дэпутацкай групы (фракцыі) сяброў Беларускай Сацыял-Дэмакратычнай Грамады (каля 15 чалавек). Калі ўлічваць апазіцыю Беларускага Народнага Фронту «Адраджэнне», то гэта ўжо і не такія малыя сілы.

Здаецца, і работа над праектам новай Канстытуцыі ў апошні час актывізавалася, і, магчыма, яе праект мы ўбачым у гэтым годзе на старонках газет надрукаваным для ўсенароднага абмеркавання.

Не буду катэгарычным, выкажу сваю асабістую думку, але на гэтай сесіі ўсё-такі не вырашана пытанне аб прыпыненні дзеяння закона. Двойчы выносіўся праект закона на абмеркаванне і двойчы быў адхілены. Не думаю, што большасць насельніцтва рэспублікі ўхваліць гэтае рашэнне.

Пад заслону сесіі таксама быў прыняты шэраг пастаноў. Варта спыніцца на Звароце Вярхоўнага Савета Беларускай ССР да Еўрапейскага парламента. Ён зроблены ў сувязі з аварыяй на Чарнобыльскай АЭС. У ім, у прыватнасці, адзначаецца, што на тэрыторыю Беларускай ССР выпала 70 працэнтаў доўгажывучых ізатопаў, імі забруджана каля 20 працэнтаў усіх сельгасугоддзяў і лясоў, чацвёртая частка ўсёй рэспублікі. На забруджаных тэрыторыях пражывае звыш 2,2 мільёна чалавек — гэта кожны пяты жыхар рэспублікі. Таму Вярхоўны Савет палічыў магчымым выступіць са спецыяльным Зваротам з просьбай аказаць дадатковую прамую ці, па іншаму ўзгодненаму механізму, спецыяльную фінансава-тэхнічную і, магчыма, іншую дапамогу ў вырашэнні паслячарнобыльскіх праблем нашай рэспублікі.

У наш складаны час толькі практычныя дзеянні, сумленная работа працоўных калектываў, выканаўчых органаў, прагрэсіўных грамадска-палітычных сіл могуць прывесці да перапынку негатыўных тэндэнцый, спынку падзення жыццёвага ўзроўню народа.

Іван РУБІН.

Обращение

Президиума Верховного Совета Белорусской ССР к населению республики

В нашей республике сложились необычайные погодные условия. В период массовой заготовки кормов во многих районах выпало 1,5—2 месячных нормы осадков. Почва, особенно на тяжелых землях, переувлажнена, проходимость кормоуборочной техники затруднена, ее применение резко ограничено.

Все это привело к тому, что в большинстве хозяйств заготовка кормов идет крайне неудовлетворительно. На сегодняшний день в целом по республике их имеется почти в два раза меньше, чем на тот же период прошлого года.

Между тем урожай всех видов трав практически повсеместно сформировался хороший, значительно лучше, чем когда бы то ни было. Однако пока основная их часть стоит на корню, грубеет, теряет питательные качества. Такое положение может привести к срыву производства кормов в необходимых объемах, резкому падению их качества и к потере последующих полноценных укосов. В конечном же счете это повлечет за собой дальнейшее снижение производства животноводческой продукции, обеднение продовольственных запасов. Нетрудно представить, какими последствиями это может обернуться буквально для каждого человека.

Выражая серьезную озабоченность складывающейся ситуацией, Президиум Верховного Совета республики считает, что в самые ближайшие дни нужно принять все необходимые меры для исправления этого крайне тревожного положения. И достичь этой цели можно только путем максимальной мобилизации сил не только всего сельского населения, но и при активной, хорошо организованной помощи жителей городов и городских поселков, крупных промышленных центров.

Президиум Верховного Совета обращается ко всем жителям Белоруссии с призывом проявить полное понимание сложившейся ситуации и всеми доступными формами и средствами принять самое деятельное участие в уборке трав и заготовке кормов для животноводства.

Руководителям предприятий, организаций и учреждений вместе со всеми общественными организациями надо сделать все возможное, чтобы мобилизовать трудовые коллективы на массовое участие в кормозаготовках, а местным Советам, Министерству сельского хозяйства и продовольствия БССР и его подведомственным органам, руководителям хозяйств приложить максимум усилий для эффективного использования трудовых ресурсов и технических средств, создать все необходимые условия для производительного труда и полноценного отдыха и питания всех, кто принимает участие в сенокошении.

В этой сложной ситуации чрезвычайно важно умение специалистов, организаторов производства всех уровней оперативно, в зависимости от складывающейся обстановки маневрировать техникой, технологией и рабочей силой и, самое главное, проявлять дисциплинированность и ответственность, и добиваться этого от всех, кто трудится рядом.

Сегодня закладывается основа дальнейшего производства мяса, молока и других продуктов животноводства, будущий продовольственный рацион каждого жителя республики. И поэтому каждому из нас нужно осознать сложившееся положение и с высоким чувством гражданской ответственности отнестись к тому, как помочь труженикам сельского хозяйства в этот сложный период.

Президиум Верховного Совета Белорусской ССР.

ЗАЯВЛЕНИЕ

партийной группы коммунистов Верховного Совета Белорусской ССР

На сессии Верховного Совета БССР 14 июня с. г. народный депутат А. Лукашенко выступил с заявлением от имени 33 членов КПСС о создании депутатской группы «Коммунисты Белоруссии за демократию». Текст, подписанный семью депутатами, был затем 19 июня опубликован в «Народной газете».

В связи с этим партийная группа считает необходимым разъяснить следующее. Прежде всего, в Верховном Совете БССР группа из 33 депутатов не зарегистрирована, нет и соответствующей просьбы на этот счет. Так что вряд ли этично выступление от ее имени.

Мы отвергаем голословные обвинения со стороны указанной группы депутатов руководства ЦК Компартии Белоруссии, а также коммунистической фракции в Верховном Совете республики в консерватизме, отсутствии гибкости в работе, защите административно-командной системы, в отходе от решений XIX партконференции и XXVIII съезда КПСС, нарушении законов БССР.

Если не брать слова на веру, а обратиться к документам XXXI съезда Компартии Белоруссии, то сразу становится очевидным, что столь серьезные обвинения руководства КПБ в возврате к старому беспочвенны и являются грубой инсинуацией. Напротив, практическая деятельность партийных организаций направлена на обновление нашей партии и общества.

Позиция Компартии Белоруссии определена достаточно четко: полная поддержка Декларации «О государственном суверенитете БССР», равенство всех перед законом, законодательное закрепление демократических процессов, становление и развитие различных видов собственности, предпринимательской деятельности, многоукладность экономики сельского хозяйства, безвозмездная передача земли в пользование с правом наследования тем, кто на ней работает, разгосударствление и приватизация — только в интересах трудящихся, переход к рыночной экономике — при надежной социальной защищенности людей.

Именно XXXI съезд КПБ поручил коммунистам-народным депутатам выступить с инициативой принятия Верховным Советом БССР Закона о приоритетном развитии села. Делегаты съезда первыми выступили против установления каких-либо незаконных социальных привилегий для отдельных категорий лиц и обратились к правительству отменить принятые по этим вопросам постановления.

Встает вполне закономерный вопрос, для чего понадобилось группе депутатов так извращать принципиальные позиции коммунистов, выработанные коллективно, беззастенчиво заниматься плагиатом с партийных документов и выдавать их мысли за собственные открытия и находки. Очевидно, выплеснулось жгучее желание погромче заявить о себе ради удовлетворения личных амбиций.

Разве не является политически безнравственным и юридически несостоятельным призыв к лишению партии ее материальной базы? Сколько же можно спекулировать на интересах меньшинства? Не лучше ли заглянуть в Устав КПСС, где четко зафиксировано, что интересы и права меньшинства признаются в той мере, в какой они не противоречат позиции большинства.

Каждому здравомыслящему человеку ясно, что развал экономики, падение нравственности, разгул преступности по времени совпадают с кампанией открытого шельмования коммунистов, отстранения партийных организаций от практического влияния на положение дел на производстве. Поддерживая переход к рынку, партийная группа Верховного Совета выступает и будет выступать только за такие преобразования, которые отвечают интересам людей. При этом мы исходим из того, что решающее слово во всех делах принадлежит воле народа.

Сейчас не время играть в политические игры, крайне велика ответственность депутатов перед населением республики. Для координации своей деятельности и проведения в жизнь воли избирателей мы объединились в партийную группу. Однако Уставом КПСС не допускается создание групп или фракций, не зависимых от руководящих партийных органов, но выступающих от имени партии и обращающихся к первичным партийным организациям. Устав партии — закон для нас, а любой закон требует к себе уважения и неукоснительного исполнения. Всякое его нарушение ведет неизбежно к негативным последствиям.

В нынешней ситуации считаем своим долгом обратиться ко всем коммунистам-депутатам с настоятельной просьбой проявить рассудительность и взвешенность, исключительную ответственность за каждый свой шаг, не допускать опрометчивых поступков, разжигания взаимного недоверия, направить все усилия на преодоление конфронтационности и групповых интересов. Мы призываем всех депутатов-коммунистов к согласованности, единству наших действий во имя интересов белорусского народа.

Принято на общем собрании партийной группы коммунистов Верховного Совета БССР.
21 июня 1991 г.

ЗАКОН

Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі

Аб прызнанні страціўшымі сілу некаторых заканадаўчых актаў Беларускай ССР

У сувязі з прыняццем Кодэкса Беларускай ССР аб зямлі Вярхоўны Савет Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі **пастанаўляе:**

прызнаць страціўшымі сілу:

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР ад 19 лютага 1971 года «Аб парадку ўвядзення ў дзеянне Зямельнага кодэкса Беларускай ССР» (ЗЗ БССР, 1971 г., № 6, арт. 75);

Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР ад 10 студзеня 1989 года «Аб пашырэнні правоў выканаўчых камітэтаў абласных і Мінскага гарадскога Саветаў народных дэпутатаў у вырашэнні пытанняў адводу зямельных участкаў» (ЗЗ БССР, 1989 г., № 2, арт. 12).

Старшыня Вярхоўнага Савета Беларускай ССР М. ДЗЕМЯНЦЕЙ.

20 чэрвеня 1991 г.
гор. Мінск.

Александр ЛУКАШЕНКО:

«Это наш последний шанс!»

Из первых уст

Заявление депутатской группы «Коммунисты Белоруссии за демократию», без всякого сомнения, затронуло многих и многих. Письма и телеграммы народным депутатам, подписавшим это заявление, звонки в редакцию «Народной газеты» говорят о том, что людей интересует, как развиваются события дальше. Мы решили адресовать вопросы народному депутату БССР Александру Лукашенко.

— Александр Григорьевич, ваше выступление, по сути дела, перекликается с выступлением полковника Руцкого на внеочередном Съезде народных депутатов России. Но если там сразу же была образована фракция, а Руцкой после предвыборной борьбы стал вице-президентом России, то у нас ситуация какая-то непонятная. Вроде и есть ваше заявление, но сразу же после вашего выступления в парламенте и опубликования этого заявления в «Народной газете» широко обнародовано заявление партийной группы в Верховном Совете, в котором вы и ваши единомышленники фактически называетесь самозванцами...

— Должен сказать, что сама идея объединения той части коммунистов, которые думают иначе, чем в ЦК КПБ, родилась еще во время третьей сессии. Какова цель? Нам хотелось, чтобы в парламенте исчезло это засилие недальновидной, бездумной политики большинства, которое зачастую тормозит решение назревших проблем. Наше заявление подписали тридцать три народных депутата, я Николаю Ивановичу Дементею эти списки представлял. Еще семнадцать человек полностью нас поддерживают, но пока не хотят, чтобы их имена называли. Вы сами понимаете, какой сейчас против нас направлен удар. Вокруг меня вьются партаппаратчики разных рангов, говорят, что хотят вступить в группу, но только посмотрев, кто уже в ней есть. Я отвечаю всем: если вы согласны с заявлением, пожалуйста, официаль-

(Окончание на 5-й стр.).

Народная газета

Публікуецца праект «Дагавора аб Саюзе суверэнных дзяржаў», дэталёва і неаднаразова разгледжаны, зменены і ўдакладнены паўнамоцнымі прадстаўнікамі рэспублік, Саветам Федэрацыі і падрыхтоўчым камітэтам, утвораным чацвёртым З'ездам народных дэпутатаў СССР.

Праект накіраваны на разгляд у Вярхоўныя Саветы рэспублік і Вярхоўны Савет СССР.

ПРАЕКТ

ДАГАВОР АБ САЮЗЕ СУВЕРЭННЫХ ДЗЯРЖАЎ

Дзяржавы, якія падпісалі гэты Дагавор,

зыходзячы з абвешчаных імі дэкларацый аб дзяржаўным суверэнітэце і прызнаючы права народаў на самавызначэнне;

улічваючы блізкасць гістарычных лёсаў сваіх народаў і выконваючы іх волю да захавання і абнаўлення Саюза, выказаную на рэферэндуме 17 сакавіка 1991 года;

імкнучыся жыць у дружбе і згодзе, забяспечваючы раўнапраўнае супрацоўніцтва;

жадаючы ствараць умовы для ўсебаковага развіцця кожнай асобы і надзейныя гарантыі яе правоў і свабод;

клапоцячыся аб матэрыяльным дабрабыце і духоўным развіцці народаў, узаемаўзбагачэнні нацыянальных культур, забеспячэнні агульнай бяспекі;

атрымліваючы ўрокі з мінулага і беручы пад увагу змяненні ў жыцці краіны і ва ўсім свеце,

вырашылі на новых асновах пабудаваць свае адносіны ў Саюзе і дагаварыліся аб ніжэйпададзеным.

I. Асноўныя прынцыпы

Першае. Кожная рэспубліка — удзельніца Дагавора — з'яўляецца суверэннай дзяржавай. Саюз Савецкіх Суверэнных Рэспублік (СССР) — суверэнная федэратыўная дэмакратычная дзяржава, якая ўтворана ў выніку добраахвотнага аб'яднання раўнапраўных рэспублік і ажыццяўляе дзяржаўную ўладу ў межах паўнамоцтваў, добраахвотна наданых ёй удзельнікамі Дагавора.

Другое. Дзяржавы, якія ўтвараюць Саюз, захоўваюць за сабой права на самастойнае вырашэнне ўсіх пытанняў свайго развіцця, гарантуючы роўныя палітычныя правы і магчымасці сацыяльна-эканамічнага і культурнага развіцця ўсім народам, пражываючым на іх тэрыторыі. Удзельнікі Дагавора будуць зыходзіць са спалучэння агульначалавечых і нацыянальных каштоўнасцей, рашуча выступаць супраць расізму, шавінізму, нацыяналізму, любых спроб абмежавання правоў народаў.

Трэцяе. Дзяржавы, якія ўтвараюць Саюз, лічаць важнейшым прынцыпам прыярытэт правоў чалавека ў адпаведнасці з Усеагульнай дэкларацыяй правоў чалавека ААН, іншымі агульнапрызнанымі нормамі міжнароднага права. Усім грамадзянам гарантуюцца магчымасць вывучэння і выкарыстання роднай мовы, беспераешкодны доступ да інфармацыі, свабода веравызнання, іншыя палітычныя, сацыяльна-эканамічныя, асабістыя правы і свабоды.

Чацвёртае. Дзяржавы, якія ўтвараюць Саюз, бачаць важнейшую ўмову свабоды і дабрабыту народа і кожнага чалавека ў фарміраванні грамадзянскага супольніцтва. Яны будуць імкнуцца да задавальнення патрэб людзей на аснове свабоднага выбару форм уласнасці і метадаў гаспадарання, развіцця агульнасаюзнага рынку, рэалізацыі прынцыпаў сацыяльнай справядлівасці і абароненасці.

Пятае. Дзяржавы, якія ўтвараюць Саюз, маюць усю паўнату палітычнай улады, самастойна вызначаюць сваю нацыянальна-дзяржаўную і адміністрацыйна-тэрытарыяльную будову, сістэму органаў улады і кіравання. Яны могуць дэлегаваць частку сваіх паўнамоцтваў іншым дзяржавам — удзельнікам Дагавора, у састаў якіх яны ўваходзяць.

Удзельнікі Дагавора прызнаюць фундаментальнай асновай дэмакратыю, заснаваную на народным прадстаўніцтве і прамым волевыяўленні народаў, імкнуцца да стварэння прававой дзяржавы, якая служыць гарантам супраць любых тэндэнцый да таталітарызму і самавольства.

Шостае. Дзяржавы, якія ўтвараюць Саюз, лічаць адной з важнейшых задач захаванне і развіццё нацыянальных традыцый, дзяржаўную падтрымку адукацыі, аховы здароўя, навукі і культуры. Яны будуць садзейнічаць інтэнсіўнаму абмену і ўзаемаўзбагачэнню гуманістычных духоўных каштоўнасцей і дасягненняў народаў Саюза і ўсяго свету.

Сёмае. Саюз Савецкіх Суверэнных Рэспублік выступае ў міжнародных адносінах у якасці суверэннай дзяржавы, суб'екта міжнароднага права — пераемніка Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік. Яго галоўнымі мэтамі на міжнароднай арэне з'яўляюцца трывалы мір, раззбраенне, ліквідацыя ядзернай і іншай зброі масавага знішчэння, супрацоўніцтва дзяржаў і салідарнасць народаў у вырашэнні глабальных праблем чалавецтва.

Дзяржавы, якія ўтвараюць Саюз, з'яўляюцца паўнапраўнымі членамі міжнароднай супольнасці. Яны маюць права ўстанаўліваць непасрэдныя дыпламатычныя, консульскія, гандлёвыя і іншыя сувязі з замежнымі дзяржавамі, абменьвацца з імі паўнамоцнымі прадстаўніцтвамі, заключаць міжнародныя дагаворы і ўдзельнічаць у дзейнасці міжнародных арганізацый, не ўшчамляючы інтарэсаў кожнай з дзяржаў — удзельніц Саюза і іх агульных інтарэсаў, не парушаючы міжнародных абавязацельстваў Саюза.

II. Будова Саюза

Артыкул 1. Членства ў Саюзе

Членства дзяржаў у Саюзе з'яўляецца добраахвотным.

Дзяржавы, якія ўтвараюць Саюз, уваходзяць у яго непасрэдна або ў саставе іншых дзяржаў. Гэта не ўшчамляе іх правоў і не вызваляе ад абавязкаў па Дагавору. Усе яны валодаюць роўнымі правамі і нясуць роўныя абавязкі.

Адносіны паміж дзяржавамі, адна з якіх уваходзіць у састаў другой, рэгулююцца дагаворамі паміж імі і канстытуцыяй дзяржавы, у якую яна ўваходзіць.

Саюз адкрыты для ўступлення ў яго іншых дэмакратычных дзяржаў, якія прызнаюць Дагавор.

Дзяржавы, якія ўтвараюць Саюз, захоўваюць права свабоднага выхаду з яго ў парадку, устаноўленым удзельнікамі Дагавора і замацаваным у Канстытуцыі і законах Саюза.

Артыкул 2. Грамадзянства Саюза

Грамадзянін дзяржавы, якая ўваходзіць у Саюз, з'яўляецца адначасова грамадзянінам Саюза.

Грамадзяне Саюза ССР маюць роўныя правы, свабоды і абавязкі, замацаваныя Канстытуцыяй, законамі і міжнароднымі дагаворамі Саюза.

Артыкул 3. Тэрыторыя Саюза

Тэрыторыя Саюза складаецца з тэрыторый усіх дзяржаў, якія яго ўтвараюць.

Удзельнікі Дагавора прызнаюць граніцы, існуючыя паміж імі на момант падпісання Дагавора.

Граніцы паміж дзяржавамі, якія ўтвараюць Саюз, могуць змяняцца толькі па пагадненню паміж імі, якое не парушае інтарэсаў іншых удзельнікаў Дагавора.

Артыкул 4. Адносіны паміж дзяржавамі, якія ўтвараюць Саюз

Адносіны паміж дзяржавамі, якія ўтвараюць Саюз, рэгулююцца гэтым Дагаворам, Канстытуцыяй СССР, дагаворамі і пагадненнямі, што не супярэчаць ім.

Удзельнікі Дагавора будуюць свае ўзаемаадносіны ў саставе Саюза на аснове роўнасці, павагі суверэнітэту, тэрытарыяльнай цэласнасці, неўмяшання ва ўнутраныя справы, вырашэння спрэчак мірнымі сродкамі, супрацоўніцтва, узаемадапамогі, добрасумленнага выканання абавязацельстваў па Саюзнаму дагавору і міжрэспубліканскіх пагадненнях.

Дзяржавы, якія ўтвараюць Саюз, абавязваюцца: не выкарыстоўваць у адносінах паміж сабой сілу і пагрозу сілай; не рабіць замаху на тэрытарыяльную цэласнасць адна адной; не дапускаць размяшчэння на сваёй тэрыторыі ўзброеных фарміраванняў і ваенных баз замежных дзяржаў; не заключаць пагадненняў, што супярэчаць мэтам Саюза або накіраваны супраць утвараючых яго дзяржаў.

Не дапускаецца выкарыстанне Узброеных Сіл Саюза ўнутры краіны, акрамя іх удзелу ў ліквідацыі вынікаў стыхійных бедстваў і экалагічных катастроф, а таксама выпадкаў, прадугледжаных заканадаўствам аб рэжыме надзвычайнага становішча.

Артыкул 5. Сфера ведання Саюза ССР

Удзельнікі Дагавора надзяляюць Саюз ССР наступнымі паўнамоцтвамі:

— Абарона суверэнітэту і тэрытарыяльнай цэласнасці Саюза; аб'яўленне вайны і заключэнне міру; забеспячэнне абароны і кіраўніцтва Узброенымі Сіламі, пагранічнымі, унутранымі, чыгуначнымі войскамі Саюза; арганізацыя і кіраўніцтва распрацоўкай і вытворчасцю ўзбраенняў і ваеннай тэхнікі.

— Забеспячэнне дзяржаўнай бяспекі Саюза; устанаўленне рэжыму і аховы Дзяржаўнай граніцы, марской і паветранай прасторы Саюза; каардынацыя дзейнасці органаў бяспекі рэспублік.

— Ажыццяўленне знешняй палітыкі Саюза і каардынацыя знешнепалітычнай дзейнасці рэспублік; прадстаўніцтва Саюза ў адносінах з замежнымі дзяржавамі і міжнароднымі арганізацыямі; заключэнне міжнародных дагавораў Саюза.

— Ажыццяўленне знешнеэканамічнай дзейнасці Саюза і каардынацыя знешнеэканамічнай дзейнасці рэспублік; прадстаўніцтва Саюза ў міжнародных эканамічных і фінансавых арганізацыях, заключэнне знешнеэканамічных пагадненняў Саюза.

— Зацвярджэнне і выкананне саюзнага бюджэту, ажыццяўленне грашовай эмісіі; захоўванне залатога запасу, алмазнага і валютнага фондаў Саюза; кіраўніцтва касмічнымі даследаваннямі, агульнасаюзнымі сістэмамі сувязі і інфармацыі, геадэзіі і картаграфіі, метралогіі і стандартызацыі; кіраванне атамнай энергетыкай.

— Прыняцце Канстытуцыі Саюза, унясенне ў яе змяненняў і дапаўненняў; прыняцце законаў у рамках паўнамоцтваў Саюза і ўстанаўленне асноў заканадаўства па пытаннях, узгодненых з рэспублікамі; вышэйшы канстытуцыйны кантроль.

— Кіраўніцтва дзейнасцю федэральных праваахоўных органаў і каардынацыя дзейнасці праваахоўных органаў Саюза і рэспублік па барацьбе са злачыннасцю.

Артыкул 6. Сфера сумеснага ведання Саюза і рэспублік

Органы дзяржаўнай улады і кіравання Саюза і рэспублік ажыццяўляюць сумесна наступныя паўнамоцтвы:

— Абарона канстытуцыйнага ладу Саюза, заснаванага на гэтым Дагаворы і Канстытуцыі СССР; забеспячэнне правоў і свабод грамадзян СССР.

— Вызначэнне ваеннай палітыкі Саюза, ажыццяўленне мерапрыемстваў па арганізацыі і забеспячэнню абароны; устанаўленне адзінага парадку прызыву і праходжання воінскай службы; вырашэнне пытанняў, звязаных з дзейнасцю войск і дыслакацыяй ваенных аб'ектаў на тэрыторыі рэспублік; арганізацыя мабілізацыйнай падрыхтоўкі народнай гаспадаркі; кіраванне прадпрыемствамі абароннага комплексу.

— Вызначэнне стратэгіі дзяржаўнай бяспекі Саюза і забеспячэнне дзяржаўнай бяспекі рэспублік; змяненне Дзяржаўнай граніцы Саюза са згоды адпаведнага ўдзельніка Дагавора; ахова дзяржаўных сакрэтаў; вызначэнне пераліку стратэгічных рэсурсаў і вырабаў, якія не падлягаюць вывазу за межы Саюза; устанаўленне агульных прынцыпаў і нарматываў у галіне экалагічнай бяспекі; устанаўленне парадку атрымання, захоўвання і выкарыстання расшчапляемых і радыеактыўных матэрыялаў.

— Вызначэнне знешнепалітычнага курсу Саюза ССР і кантроль за яго правядзеннем; абарона правоў і інтарэсаў грамадзян СССР, правоў і інтарэсаў рэспублік у міжнародных адносінах; устанаўленне асноў знешнеэканамічнай дзейнасці; заключэнне пагадненняў аб міжнародных пазыках і крэдытах, рэгуляванне знешняга дзяржаўнага доўгу Саюза; адзіная таможная справа; ахова і рацыянальнае выкарыстанне прыродных багаццяў эканамічнай зоны і кантынентальнага шэльфа Саюза.

— Вызначэнне стратэгіі сацыяльна-эканамічнага развіцця Саюза і стварэнне ўмоў для фарміравання агульнасаюзнага рынку; правядзенне адзінай фінансавай, крэдытнай, грашовай, падатковай, страхавой і цэнавай палітыкі, заснаванай на агульнай валюце; стварэнне і выкарыстанне залатога запасу, алмазнага і валютнага фондаў Саюза; распрацоўка і ажыццяўленне агульнасаюзных праграм; кантроль за выкананнем саюзнага бюджэту і грашовай эмісіі; стварэнне агульнасаюзных фондаў рэгіянальнага развіцця і ліквідацыі вынікаў стыхійных бедстваў і катастроф; стварэнне стратэгічных рэзерваў; вядзенне адзінай агульнасаюзнай статыстыкі.

— Распрацоўка адзінай палітыкі і балансу ў галіне паліўна-энергетычных рэсурсаў, кіраванне энергетычнай сістэмай краіны, магістральным газанафтаправодным, агульнасаюзным чыгуначным, паветраным і марскім транспартам; устанаўленне асноў прыродакарыстання і ахова навакольнага асяроддзя, каардынацыя дзеянняў у галіне кіравання водпай гаспадаркай і рэсурсамі міжрэспубліканскага значэння.

— Вызначэнне асноў сацыяльнай палітыкі па пытаннях занятасці, міграцыі, умоў працы і яе аховы, сацыяльнага забеспячэння і страхавання, народнай адукацыі, аховы здароўя; устанаўленне адзінага парадку пенсіённага забеспячэння і захавання іншых сацыяльных гарантый пры пераездзе грамадзян з адной рэспублікі ў другую; устанаўленне адзінага парадку індэксацыі даходаў і гарантаванага пражытачнага мінімуму.

— Арганізацыя фундаментальных навуковых даследаванняў і стымуляванне навукова-тэхнічнага прагрэсу, устанаўленне агульных прынцыпаў і крытэрыяў падрыхтоўкі і атэстацыі навуковых і педагагічных кадраў; вызначэнне агульнага парадку выкарыстання лячэбных сродкаў і методык; садзейнічанне развіццю і ўзаемаўзбагачэнню нацыянальных культур; захаванне спрадвечнага асяроддзя пражывання малалікіх народаў, умоў іх эканамічнага і культурнага развіцця.

— Кантроль за захаваннем Канстытуцыі і законаў Саюза, указаў Прэзідэнта, рашэнняў, прымаемых у рамках саюзнай кампетэнцыі; стварэнне агульнасаюзнай крыміналістычнай улікова-інфармацыйнай сістэмы; арганізацыя барацьбы са злачынствамі, што ўчыняюцца на тэрыторыі некалькіх рэспублік; вызначэнне адзінага рэжыму арганізацыі папраўчых устаноў.

Артыкул 7. Парадак ажыццяўлення паўнамоцтваў дзяржаўных органаў Саюза і сумесных паўнамоцтваў дзяржаўных органаў Саюза і рэспублік

Пытанні, аднесеныя да сумеснай кампетэнцыі, вырашаюцца органамі ўлады і кіравання Саюза і ўтвараючых яго дзяржаў шляхам узгаднення, спецыяльных пагадненняў, прыняцця асноў заканадаўства Саюза і рэспублік і адпавядаючых ім рэспубліканскіх законаў. Пытанні, аднесеныя да кампетэнцыі саюзных органаў, вырашаюцца імі непасрэдна.

Паўнамоцтвы, якія прама не аднесены артыкуламі 5-м і 6-м да выключнага ведання органаў улады і кіравання Саюза або да сферы сумеснай кампетэнцыі органаў Саюза і рэспублік, застаюцца ў веданні рэспублік і ажыццяўляюцца імі самастойна або на аснове двухбаковых і шматбаковых пагадненняў паміж імі. Пасля падпісання Дагавора праводзіцца адпаведнае змяненне паўнамоцтваў органаў кіравання Саюза і рэспублік.

Удзельнікі Дагавора зыходзяць з таго, што па меры станаўлення агульнасаюзнага рынку скарачаецца сфера непасрэднага дзяржаўнага кіравання эканомікай. Неабходнае пераразмеркаванне або змяненне аб'ёму паўнамоцтваў органаў кіравання будзе ажыццяўляцца са згоды дзяржаў, якія ўтвараюць Саюз.

Спрэчкі па пытаннях ажыццяўлення паўнамоцтваў саюзных органаў або рэалізацыі правоў і выканання абавязкаў у галіне сумесных паўнамоцтваў органаў Саюза і рэспублік вырашаюцца пры дапамозе пагаджальных працэдур. Пры недасягненні згоды спрэчкі выносяцца на разгляд Канстытуцыйнага суда Саюза.

Дзяржавы, якія ўтвараюць Саюз, удзельнічаюць у рэалізацыі паўнамоцтваў саюзных органаў праз сумесныя фарміраванні апошніх, а таксама спецыяльныя працэдуры ўзгаднення рашэнняў і іх выканання.

Кожная рэспубліка можа шляхам заключэння пагаднення з Саюзам дадаткова дэлегаваць яму ажыццяўленне асобных сваіх паўнамоцтваў, а Саюз са згоды ўсіх рэспублік перадаць адной або некальцім з іх ажыццяўленне на іх тэрыторыі асобных сваіх паўнамоцтваў.

Артыкул 8. Уласнасць

Саюз і дзяржавы, якія яго ўтвараюць, забяспечваюць свабоднае развіццё, абарону ўсіх форм уласнасці і ствараюць умовы для функцыяніравання прадпрыемстваў і гаспадарчых арганізацый у рамках адзінага агульнасаюзнага рынку.

Зямля, яе нетры, воды, іншыя прыродныя рэсурсы, раслінны і жывёльны свет з'яўляюцца ўласнасцю рэспублік і неад'емным набыткам іх народаў. Парадак выкарыстання, валодання і распараджэння імі (права ўласнасці) устанаўліваецца заканадаўствам рэспублік.

Дзяржавы, якія ўтвараюць Саюз, замацоўваюць за ім аб'екты дзяржаўнай уласнасці, неабходныя для ажыццяўлення паўнамоцтваў, ускладзеных на саюзныя органы ўлады і кіравання.

Дзяржаўная ўласнасць, якая знаходзіцца ў веданні Саюза, з'яўляецца сумеснай уласнасцю ўтвараючых яго дзяржаў і выкарыстоўваецца ў іх агульных інтарэсах, у тым ліку — у інтарэсах паскоранага развіцця адстаючых рэгіёнаў.

Дзяржавы, якія ўтвараюць Саюз, маюць права на сваю долю ў залатым запасе, алмазным і валютным фондах Саюза, наяўных да моманту заключэння гэтага Дагавора. Іх удзел у далейшым накапленні і выкарыстанні скарбаў вызначаецца асобымі пагадненнямі.

Артыкул 9. Саюзныя падаткі і зборы

Для фінансавання дзяржаўнага бюджэту Саюза і іншых расходаў, звязаных з рэалізацыяй яго паўнамоцтваў, устанаўліваюцца саюзныя падаткі і зборы ў размерах, вызначаемых па ўзгадненню з рэспублікамі, а таксама іх долевыя адлічэнні на агульнасаюзныя праграмы. Аб'ём і прызначэнне апошніх рэгулююцца пагадненнямі паміж Саюзам і рэспублікамі з улікам паказчыкаў іх сацыяльна-эканамічнага развіцця.

Артыкул 10. Канстытуцыя Саюза

Асновай Канстытуцыі Саюза з'яўляецца гэты Дагавор.

Артыкул 11. Законы

Законы Саюза, Канстытуцыі і законы дзяржаў, якія яго ўтвараюць, не павінны супярэчыць палажэнням гэтага Дагавора.

Законы Саюза па пытаннях яго ведання маюць вярхэнства і абавязковыя для выканання на тэрыторыі рэспублік.

Законы рэспублікі маюць вярхэнства на яе тэрыторыі па ўсіх пытаннях, за выключэннем тых, якія аднесены да ведання Саюза.

Рэспубліка мае права прыпыніць дзеянне на сваёй тэрыторыі закона Саюза і апратэставаць яго, калі ён парушае гэты Дагавор, супярэчыць Канстытуцыі або законам рэспублікі, прынятым у межах яе паўнамоцтваў.

Саюз мае права апратэставаць і прыпыніць дзеянне Закона рэспублікі, калі ён парушае гэты Дагавор, супярэчыць Канстытуцыі або законам Саюза, прынятым у межах яго паўнамоцтваў.

Спрэчкі ў абодвух выпадках вырашаюцца праз пагаджальныя працэдуры або перадаюцца ў Канстытуцыйны суд Саюза.

III. Органы Саюза

Артыкул 12. Фарміраванне органаў Саюза

Саюзныя органы ўлады і кіравання фарміруюцца на аснове свабоднага волевыяўлення народаў і прадстаўніцтва дзяржаў, якія ўтвараюць Саюз. Яны дзейнічаюць у строгай адпаведнасці з палажэннямі гэтага Дагавора і Канстытуцыі Саюза.

Артыкул 13. Вярхоўны Савет Саюза ССР

Заканадаўчую ўладу Саюза ажыццяўляе Вярхоўны Савет Саюза ССР, які складаецца з дзвюх палат: Савета Рэспублік і Савета Саюза.

Савет Рэспублік складаецца з прадстаўнікоў рэспублік, дэлегіруемых іх вышэйшымі органамі ўлады. За рэспублікамі і нацыянальна-тэрытарыяльнымі ўтварэннямі ў Савеце Рэспублік захоўваецца колькасць дэпутацкіх месц, якую яны маюць у Савеце Нацыянальнасцей Вярхоўнага Савета СССР у момант падпісання Дагавора.

Усе дэпутаты гэтай палаты ад рэспублікі, непасрэдна ўваходзячай у састаў Саюза, маюць пры вырашэнні пытанняў адзін агульны голас. Парадак выбрання прадстаўнікоў і іх квоты вызначаюцца ў спецыяльным пагадненні рэспублік і выбарчым законе Саюза ССР.

Савет Саюза выбіраецца насельніцтвам усёй краіны па выбарчых акругах з роўнай колькасцю выбаршчыкаў.

Палаты Вярхоўнага Савета Саюза сумесна ўносяць змяненні ў Канстытуцыю СССР; прымаюць у састаў СССР новыя дзяржавы; вызначаюць асновы ўнутранай і знешняй палітыкі Саюза; зацвярджаюць Саюзны бюджэт і справаздачу аб яго выкананні; аб'яўляюць вайну і заключаюць мір; зацвярджаюць змяненні граніц Саюза.

Савет Рэспублік прымае законы аб арганізацыі і парадку дзейнасці саюзных органаў; разглядае пытанні адносін паміж рэспублікамі; ратыфікуе міжнародныя дагаворы Саюза ССР; выбірае Канстытуцыйны суд Саюза ССР; дае згоду на назначэнне Кабінета Міністраў Саюза ССР.

Савет Саюза разглядае пытанні забеспячэння правоў і свабод грамадзян СССР і прымае законы па ўсіх пытаннях за выключэннем тых, якія адносяцца да кампетэнцыі Савета Рэспублік.

Законы, прынятыя Саветам Саюза, уступаюць у сілу пасля адабрэння Саветам Рэспублік. Калі Закон, прыняты Саветам Саюза, не атрымае адабрэння ў Савеце Рэспублік, ён разглядаецца паўторна ў Савеце Саюза і ўступае ў сілу пры ўмове галасавання за яго зацвярджэнне не менш дзвюх трацей дэпутатаў гэтай палаты.

Артыкул 14. Прэзідэнт Саюза Савецкіх Суверэнных Рэспублік

Прэзідэнт Саюза — кіраўнік саюзнай дзяржавы, які валодае вышэйшай выканаўча-распарадчай уладай.

Прэзідэнт Саюза выступае гарантам выканання Саюзнага дагавора, Канстытуцыі і законаў Саюза; з'яўляецца галоўнакамандуючым Узброенымі Сіламі Саюза; прадстаўляе Саюз у адносінах з зарубежнымі краінамі; ажыццяўляе кантроль за выкананнем міжнародных абавязацельстваў Саюза.

Прэзідэнт выбіраецца грамадзянамі Саюза на аснове ўсеагульнага, роўнага і прамога выбарчага права пры тайным галасаванні тэрмінам на 5 гадоў і не больш чым на два тэрміны запар. Выбраным лічыцца кандыдат, які атрымаў больш палавіны галасоў выбаршчыкаў, якія прынялі ўдзел у галасаванні ў цэлым па Саюзу і ў большасці дзяржаў, што яго ўтвараюць.

Артыкул 15. Віцэ-прэзідэнт Саюза ССР

Віцэ-прэзідэнт Саюза ССР выбіраецца разам з Прэзідэнтам Саюза ССР. Віцэ-прэзідэнт Саюза выконвае па ўпаўнаважанню Прэзідэнта Саюза асобныя яго функцыі і замяшчае Прэзідэнта СССР у выпадку яго адсутнасці і немагчымасці ажыццяўлення ім сваіх абавязкаў.

Артыкул 16. Кабінет Міністраў Саюза ССР

Кабінет Міністраў Саюза — калегіяльны орган выканаўчай улады Саюза, які падпарадкаваны Прэзідэнту Саюза і нясе адказнасць перад Вярхоўным Саветам.

Кабінет Міністраў фарміруецца Прэзідэнтам Саюза па ўзгадненню з Вярхоўным Саветам Саюза.

У рабоце Кабінета Міністраў Саюза могуць удзельнічаць з правам рашаючага голасу кіраўнікі ўрадаў рэспублік.

Артыкул 17. Канстытуцыйны суд Саюза ССР

Канстытуцыйны суд Саюза разглядае пытанні аб адпаведнасці заканадаўчых актаў Саюза і рэспублік, указаў Прэзідэнта Саюза і прэзідэнтаў рэспублік, нарматыўных актаў Кабінета Міністраў Саюза Саюзнаму дагавору і Канстытуцыі Саюза, а таксама вырашае спрэчкі паміж Саюзам і рэспублікамі, паміж рэспублікамі.

Артыкул 18. Саюзныя (федэральныя) суды

Саюзныя (федэральныя) суды — Вярхоўны суд Саюза Савецкіх Суверэнных Рэспублік, Вышэйшы арбітражны суд Саюза, суды ва Узброеных Сілах Саюза.

Вярхоўны суд Саюза і Вышэйшы арбітражны суд Саюза ажыццяўляюць судовую ўладу ў межах паўнамоцтваў Саюза. Старшыні вышэйшых судовых, арбітражных органаў рэспублік уваходзяць па пасадзе адпаведна ў састаў Вярхоўнага суда Саюза і Вышэйшага арбітражнага суда Саюза.

Артыкул 19. Пракуратура Саюза ССР

Нагляд за выкананнем заканадаўчых актаў Саюза ажыццяўляецца Генеральным пракурорам Саюза, генеральнымі пракурорамі (пракурорамі) рэспублік і падпарадкаванымі ім пракурорамі.

Генеральны пракурор Саюза назначаецца Вярхоўным Саветам Саюза і яму падсправаздачны.

Генеральныя пракуроры (пракуроры) рэспублік назначаюцца іх вышэйшымі заканадаўчымі органамі і ўваходзяць па пасадзе ў састаў калегіі Пракуратуры Саюза. У сваёй дзейнасці па нагляду за выкананнем саюзных законаў яны падсправаздачныя як вышэйшым заканадаўчым органам сваіх дзяржаў, так і Генеральнаму пракурору Саюза.

IV. Заключныя палажэнні

Артыкул 20. Афіцыяльная мова Саюза Савецкіх Суверэнных Рэспублік

Рэспублікі самастойна вызначаюць сваю дзяржаўную мову (мовы). Афіцыяльнай мовай Саюза ўдзельнікі Дагавора прызнаюць рускую мову.

Артыкул 21. Сталіца Саюза

Сталіцай Саюза ССР з'яўляецца горад Масква.

Артыкул 22. Дзяржаўная сімволіка Саюза

Саюз ССР мае дзяржаўны герб, флаг і гімн.

Артыкул 23. Уваходжанне Дагавора ў сілу

Гэты Дагавор адабраецца вышэйшымі органамі дзяржаўнай улады дзяржаў, якія ўтвараюць Саюз, і ўваходзіць у сілу з моманту падпісання іх паўнамоцнымі дэлегацыямі.

Для дзяржаў, якія яго падпісалі, з той жа даты лічыцца страціўшым сілу Дагавор аб утварэнні Саюза ССР 1922 года.

З уваходжаннем Дагавора ў сілу для дзяржаў, якія падпісалі яго, дзейнічае рэжым найбольшага спрыяння.

Адносіны Саюза Савецкіх Суверэнных Рэспублік і рэспублік, якія ўваходзяць у састаў Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік, але якія не падпісалі гэты Дагавор, падлягаюць урэгуляванню на аснове дзеючага заканадаўства Саюза ССР, узаемных абавязацельстваў і пагадненняў.

Артыкул 24. Адказнасць па Дагавору

Саюз і дзяржавы, якія яго ўтвараюць, нясуць узаемную адказнасць за выкананне прынятых абавязацельстваў і кампенсуюць урон, нанесены парушэннямі гэтага Дагавора.

Артыкул 25. Парадак змянення і дапаўнення Дагавора

Гэты Дагавор або асобныя яго палажэнні могуць быць адменены, зменены або дапоўнены толькі са згоды ўсіх дзяржаў, якія ўтвараюць Саюз.

У выпадку неабходнасці, па ўзгадненню паміж дзяржавамі, якія падпісалі Дагавор, могуць прымацца дадаткі да яго.

Артыкул 26. Пераемнасць вышэйшых органаў Саюза

У мэтах забеспячэння беспераыннасці дзяржаўнай улады і кіравання вышэйшыя заканадаўчыя, выканаўчыя і судовыя органы Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік захоўваюць свае паўнамоцтвы аж да сфарміравання вышэйшых дзяржаўных органаў Саюза Савецкіх Суверэнных Рэспублік у адпаведнасці з гэтым Дагаворам і новай Канстытуцыяй СССР.

Заключительное слово Председателя Верховного Совета Белорусской ССР Н. И. Дементея на IV сессии Верховного Совета БССР двенадцатого созыва

(Окончание. Начало на 1-й стр.).

а о том, как улучшить жизнь наших людей по всем направлениям, обеспечить их гражданскую безопасность, укрепить веру в то, что наше общество способно гарантировать все конституционные права и свободы.

А это как раз во многом и зависит от того, насколько прочна живая связь избирателей с народным депутатом, насколько он, депутат, внимателен и чуток к нуждам людей.

Свою работу, доверенную нам народом, нужно делать как можно лучше, чтобы в полной мере оправдать надежды людей, их ожидания. Сегодня депутатский статус оценивается высокой мерой дееспособности, основательной и компетентной работой на местах, смелыми, ответственными решениями.

Все это требует колоссальных усилий, равно как и законотворческая работа. Но чтобы она приносила реальный результат, народным депутатам в своих округах следует контролировать действие принятых законов. Нет сомнения в том, что они все же начнут работать, а многие уже и работают. Среди таких акты, касающиеся ликвидации последствий катастрофы на Чернобыльской АЭС, а также по социальной защите населения республики в связи с реформой розничных цен и переходом к рыночной экономике.

Можно назвать и целый ряд других, принятых нами законодательных актов, которые активно используются и работают в целях стабилизации общественно-политической обстановки в республике. Но я этого делать не буду, а коснусь лишь психологии восприятия новых законов.

Нужно признать, что некоторой частью наших людей принятие того или иного правового акта рассматривается как ожидание чуда. Ведь нет и быть не может законов, которые сами по себе станут пахать землю, выращивать хлеб, наполнять наши магазины.

Надо иметь в виду и то обстоятельство, что ряд законов мы принимаем под будущие реформы, и они проявят себя лишь тогда, когда начнется работа по переходу к рыночным отношениям. Этим самым мы создаем базу экономической перестройки.

Уважаемые народные депутаты!

Обострение жизненных проблем поставило нас в такое положение, что мы сегодня вынуждены нести ответственность за все беды. И это в то время, когда сами еще только учимся жить по новым законам, в условиях демократии и многопартийности.

Ни для кого не секрет, что острейших проблем в республике немало. Серьезно больна сфера материального производства, падает исполнительская дисциплина, идут негативные процессы в общественной жизни.

Нам нужно как можно быстрее разобраться во всех этих проблемах и найти пути их решения. Процесс создания нового механизма экономических, политических и социальных отношений у нас определен целым рядом законов. Важно, чтобы это было понято и должным образом принято нашими людьми.

В нынешних условиях только практические действия, совместная работа трудовых коллективов, исполнительных органов, прогрессивных общественно-политических сил может привести к перелому негативных тенденций, остановить падение жизненного уровня народа.

Первостепенная задача наша заключается в том, чтобы создать экономические условия для заинтересованного наращивания производства товаров и повышения жизненного уровня каждого труженика, каждого гражданина нашей республики.

И здесь важно не бросаться из одной крайности в другую, а на основе анализа, прогноза, взаимодействия настойчиво выходить на новые экономические формы жизни.

Мы не можем не радоваться тому, что с принятием Закона «О приоритетном социально-культурном и экономическом развитии села и агропромышленного комплекса» эта жизненно важная отрасль обрела свою правовую защиту, а ее работники — социальную.

Но, согласитесь, в условиях перехода к рыночным отношениям в сельском хозяйстве сложилась тяжелейшая ситуация. И все же крестьянство наше с пониманием своей ответственности перед обществом продолжает честно выполнять свой долг.

Нам, народным депутатам, нужно добиваться, чтобы установленные законом государственные гарантии на социальное развитие и укрепление материально-технической базы села были обеспечены.

Мы накануне ответственной кампании в агрокомплексе. Несмотря ни на какие преграды, нужно организованно провести уборку урожая. Потому что, приняв этот Закон, мы официально признали необходимость всенародной помощи сельскому труженику. Давайте же ее на деле обеспечим, отнесемся к этому с пониманием и гражданской ответственностью.

И последнее. Нам предстоит большая работа по укреплению исполнительной власти на местах. Вы знаете, какие правовые акты приняты Верховным Советом республики в этом направлении, я о них сегодня говорить не буду. Отмечу лишь то, что мы сделали крупный шаг на пути коренной реформы нашей политической системы.

И хотя сделан он в правильном направлении, дальнейшая судьба его будет зависеть от практики.

Нужно смелее идти на ломку стереотипов, искать и находить новые приемлемые сегодня формы и методы советской работы.

Люди прямо нам заявляют: мы доверили вам власть, так сделайте нашу жизнь лучше. Приличная жизнь нужна всем так же, как и гарантированные свободы, правовая защищенность, духовное обеспечение. Стабилизирующим фактором и должны здесь выступать Советы. Нужно советской работе на местах вернуть изначальный смысл, поднимать общий уровень культуры власти.

Мы должны повышать чувство ответственности перед своими избирателями, сконцентрировать все свои усилия на конструктивном, творческом решении стоящих перед народом республики проблем.

Думаю, выражу общее мнение, если скажу, что во многом нашей плодотворной деятельности способствовала на этой сессии организованность работы секретариата сессии.

Оперативно и, как правило, объективно вели освещение пленарных заседаний работники средств массовой информации. Каждому из народных депутатов была обеспечена возможность поделиться своими мыслями на страницах газет, а также участия в теле- и радиопередачах.

Разрешите мне от вашего имени поблагодарить всех работников этих служб, а также службы быта и общественного питания за их добросовестное отношение к делу.

Этим обращением к вам, уважаемые народные депутаты, я и хотел бы закончить свое выступление.

Успехов вам и нашим избирателям в труде, доброго здоровья!

Народная газета

Закон Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі

Аб інвестыцыйнай дзейнасці ў Беларускай ССР

Гэты Закон вызначае агульныя эканамічныя, сацыяльныя і прававыя ўмовы інвестыцыйнай дзейнасці ў Беларускай ССР. Ён накіраваны на абарону правоў, інтарэсаў і маёмасці ўсіх суб'ектаў інвестыцыйнай дзейнасці незалежна ад форм уласнасці, на эфектыўнае функцыяніраванне народнай гаспадаркі Беларускай ССР, на прынцыпах рыначнай эканомікі і стварэння эканамічных умоў для рэалізацыі суверэнітэту рэспублікі.

РАЗДЗЕЛ I. Агульныя палажэнні

Артыкул 1. Інвестыцыі і інвестыцыйная дзейнасць

1. Інвестыцыямі з'яўляюцца фінансавыя, матэрыяльныя рэсурсы і іншыя маёмасныя і інтэлектуальныя каштоўнасці, якія ўкладваюцца ў аб'екты прадпрымальніцкай і іншых відаў дзейнасці, у выніку якой утвараецца прыбытак (даход) або дасягаецца сацыяльны эфект.

2. Пад інвестыцыйнай дзейнасцю разумеецца сукупнасць практычных дзеянняў грамадзян, юрыдычных асоб і дзяржавы, накіраваных на расшыранае ўзнаўленне асноўнага і абаротнага капіталу з мэтай задавальнення патрэбнасцей грамадства і кожнага яго члена на аснове прыцягнення і ўкладання ўсіх відаў маёмасных і інтэлектуальных каштоўнасцей у гаспадарча-камерцыйныя, навуковыя, культурныя, дабрачынныя і любыя іншыя прадпрыемствы і праекты, мэты якіх не супярэчаць заканадаўству Беларускай ССР.

Артыкул 2. Суб'екты інвестыцыйнай дзейнасці

1. Суб'ектамі інвестыцыйнай дзейнасці могуць быць дзяржава, савецкія і замежныя юрыдычныя і фізічныя асобы.

2. Інвестары — суб'екты інвестыцыйнай дзейнасці, якія прымаюць рашэнні па інвестыцыйнай дзейнасці і ажыццяўляюць інвестыцыі (укладанні).

Субінвестары — юрыдычныя і фізічныя асобы, якія ажыццяўляюць арганізацыю і кіраванне інвестыцыйнай дзейнасцю на ўсіх яе этапах па дагавору з інвестарам і дзейнічаюць ад яго імя.

Субінвестары ў межах прадастаўленых правоў могуць заключаць аднабаковыя і шматбаковыя дагаворы (кантракты) з удзельнікамі інвестыцыйнага праекта, кантралююць іх выкананне, прымаюць закончаныя работы і рэалізаваныя паслугі, робяць іх аплату, спаганяюць неўстойкі, вырашаюць іншыя пытанні і нясуць адказнасць па сваіх абавязацельствах да інвестараў і ўдзельнікаў інвестыцыйнай дзейнасці.

3. Удзельнікі інвестыцыйнай дзейнасці — суб'екты, якія на ўстаноўленым законам [illegible] на ўдзел у гэтай дзейнасці выканаўцаў [illegible] даручэнняў інвестара.

Артыкул 3. Аб'екты інвестыцыйнай дзейнасці

1. Аб'ектамі інвестыцыйнай дзейнасці з'яўляюцца новастваральныя і мадэрнізуемыя асноўныя фонды, абаротныя сродкі ва ўсіх галінах і сферах народнай гаспадаркі, каштоўныя паперы, інтэлектуальныя каштоўнасці, навукова-тэхнічная прадукцыя, а таксама маёмасныя правы.

У якасці аб'екта інвестыцыйнай дзейнасці можа выступаць зямля і іншыя прыродныя рэсурсы ў іх вартаснай (грашовай) форме.

Забараняецца інвесціраванне ў аб'екты, стварэнне і выкарыстанне якіх не адпавядае патрабаванням норм бяспекі, санітарна-гігіенічных, экалагічных норм і ў іншых выпадках, устаноўленых заканадаўствам Беларускай ССР.

Артыкул 4. Крыніцы фінансавання інвестыцыйнай дзейнасці ў Беларускай ССР

1. Інвестыцыйная дзейнасць у Беларускай ССР можа ажыццяўляцца за кошт:

уласных фінансавых рэсурсаў і ўнутрыгаспадарчых рэзерваў інвестара (прыбытак, амартызацыйныя адлічэнні, грашовыя накапленні, зберажэнні, пакрыццё страт страхавых сум і іншыя);

пазыковых фінансавых сродкаў інвестараў (аблігацыйныя пазыкі, банкаўскія і бюджэтныя крэдыты);

прыцягнутых фінансавых сродкаў інвестара (сродкі, якія атрымліваюцца ад продажу акцый, паявыя і іншыя ўзносы членаў працоўных калектываў, фізічных і юрыдычных асоб);

бюджэтных інвестыцыйных асігнаванняў;

грашовых сродкаў прадпрыемстваў, якія цэнтралізуюцца асацыяцыямі ва ўстаноўленым імі парадку;

сродкаў ад благачынных мерапрыемстваў;

грашовых сродкаў насельніцтва.

2. Крыніцай фінансавання статутнага інвестыцыйнага фонду (статутны капітал) могуць выступаць уклады, як у грашовай, так і ў неграшовай форме (натуральна-рэчыўнай).

Уклады замежных інвестараў у грашовай форме могуць уносіцца ў замежнай валюце або ў рублях, атрыманых як у выніку абмену валюты ва ўстаноўленым заканадаўствам парадку, так і гаспадарчай дзейнасці на тэрыторыі Беларускай ССР і тэрыторыі саюзных рэспублік.

Мінімальны ўклад замежнага інвестара ў статутны фонд (статутны капітал) вызначаецца ў размеры 20 000 долараў ЗША. Пры змяненні курсу рубля карэкціруецца і мінімальны размер узносу ў статутны фонд у доларах ЗША.

Дакладнасць ацэнкі неграшовых укладаў у статутны фонд можа быць падвергнута экспертызе ў парадку, устаноўленым Саветам Міністраў Беларускай ССР.

Артыкул 5. Заканадаўства аб інвестыцыйнай дзейнасці

1. Адносіны, звязаныя з ажыццяўленнем інвестыцыйнай дзейнасці на тэрыторыі рэспублікі, рэгулююцца гэтым Законам, іншым заканадаўствам Беларускай ССР, міждзяржаўнымі пагадненнямі і дагаворамі. Адносіны, неўрэгуляваныя заканадаўствам Беларускай ССР, могуць рэгулявацца заканадаўствам СССР.

2. Інвестыцыйная дзейнасць беларускіх суб'ектаў за мяжой і ў іншых рэспубліках рэгулюецца заканадаўствам дзяржавы або рэспублікі, на тэрыторыі якой гэта дзейнасць ажыццяўляецца, а таксама міждзяржаўнымі пагадненнямі і дагаворамі.

РАЗДЗЕЛ II. Правы і абавязкі бакоў пры інвестыцыйнай дзейнасці

Артыкул 6. Правы інвестараў

1. Усе інвестары незалежна ад форм уласнасці і відаў інвестыцыйнай дзейнасці маюць роўныя правы па яе ажыццяўленню, калі іншае не ўстаноўлена гэтым Законам і іншымі заканадаўчымі актамі Беларускай ССР.

Інвестар самастойна вызначае аб'ёмы, напрамкі і эфектыўнасць інвестыцый.

2. Валоданне, карыстанне і распараджэнне інвестарам на праве ўласнасці аб'ектамі і вынікамі інвестыцый, уключаючы рэінвестыцыі, прызнаюцца яго неад'емным правам і ахоўваюцца законам. Правы ўласнасці інвестараў на аб'екты і вынікі інвестыцый рэалізуецца пасля аплаты імі ў адпаведнасці з дагаворамі кошту вынікаў інвестыцыйнай дзейнасці.

3. Інвестар або субінвестар, які дзейнічае ад яго імя, паводле свайго меркавання можа прыцягваць на дагаворнай (кантрактнай) аснове юрыдычных і фізічных асоб да ажыццяўлення інвестыцыйнай дзейнасці.

Інвестар мае права арганізаваць таргі і конкурсы для прыцягнення юрыдычных і фізічных асоб да ажыццяўлення інвестыцыйнай дзейнасці.

4. Інвестар можа перадаваць правы валодання, карыстання, распараджэння інвестыцыямі і іх вынікамі субінвестару або іншым юрыдычным і фізічным асобам на дагаворнай аснове ў адпаведнасці з заканадаўствам Беларускай ССР.

5. Інвестар можа выкарыстоўваць сваю маёмасць у якасці гарантыі па ўсіх відах яго абавязацельстваў у адпаведнасці з заканадаўствам Беларускай ССР.

У заклад прымаецца толькі такая маёмасць, якая належыць інвестару на праве ўласнасці. Закладзеная маёмасць пры парушэнні закладных абавязацельстваў можа быць рэалізавана ва ўстаноўленым заканадаўствам парадку.

6. Інвестар мае права набываць неабходную яму маёмасць у юрыдычных і фізічных асоб непасрэдна або праз пасрэднікаў па цэнах і на ўмовах, якія вызначаюцца па дагаворанасці бакоў, без абмежаванняў па аб'ёму і наменклатуры, калі іншае не ўстаноўлена заканадаўствам Беларускай ССР.

7. Савецкія і замежныя інвестары могуць ажыццяўляць інвестыцыйную дзейнасць самастойна або сумесна.

8. Замежная юрыдычная або фізічная асоба можа набываць правы інвестара пры куплі акцый на суму не менш як 20 працэнтаў статутнага фонду прадпрыемства.

9. Замежны інвестар самастойна вызначае краіну страхавання рызыкі, звязанай з інвестыцыйнай дзейнасцю.

10. Суб'екты інвестыцыйнай дзейнасці могуць захоўваць свае грашовыя сродкі ў парадку і на ўмовах, прадугледжаных Законамі Беларускай ССР «Аб Нацыянальным банку Беларускай ССР», «Аб банках і банкаўскай дзейнасці ў Беларускай ССР».

11. Заканадаўствам Беларускай ССР могуць быць вызначаны аб'екты, інвесціраванне ў якія не цягне за сабой набыцця права ўласнасці на іх, але не выключае магчымасці наступнага валодання, карыстання і распараджэння імі ў межах паўнамоцтваў, вызначаных уласнікам або законам, і ўдзелу інвестараў у даходах ад эксплуатацыі гэтых аб'ектаў.

Артыкул 7. Адносіны паміж суб'ектамі інвестыцыйнай дзейнасці

1. Асноўным прававым дакументам, які рэгулюе адносіны паміж суб'ектамі інвестыцыйнай дзейнасці, з'яўляецца дагавор (кантракт), які заключаецца на аснове добраахвотнасці і раўнапраўя бакоў.

Заключэнне дагавораў (кантрактаў), выбар партнёраў, вызначэнне абавязацельстваў і ўмоў гаспадарчых узаемаадносін, якія не супярэчаць заканадаўству Беларускай ССР, з'яўляецца выключнай кампетэнцыяй суб'ектаў інвестыцыйнай дзейнасці. Пры гэтым умяшанне дзяржаўных органаў і службовых асоб у ажыццяўленне дагаворных адносін паміж суб'ектамі інвестыцыйнай дзейнасці не дапускаецца.

2. Інвестар (група інвестараў) можа ўскладаць арганізацыю і ажыццяўленне інвестыцыйнай дзейнасці на субінвестара ў адпаведнасці з дагаворам.

3. Умовы дагавораў заключаных паміж суб'ектамі інвестыцыйнай дзейнасці, захоўваюць сваю сілу на ўвесь тэрмін дзеяння дагавораў. Змяненне ўмоў дагавора, яго скасаванне дапускаецца па пагадненню бакоў.

Умовы дагавора захоўваюць сілу на ўвесь тэрмін дзеяння дагавора і ў выпадках, калі пасля яго заключэння заканадаўствам устаноўлены правілы, якія пагаршаюць становішча суб'ектаў, калі іншае не прадугледжана ў дагаворы.

Па патрабаванню аднаго з бакоў дагавор можа быць скасаваны па рашэнню суда ў адпаведнасці з яго кампетэнцыяй.

Артыкул 8. Абавязкі суб'ектаў інвестыцыйнай дзейнасці

1. Інвестар у выпадках і парадку, устаноўленых Саветам Міністраў Беларускай ССР, абавязаны прадставіць фінансавым органам дэкларацыю аб аб'ёмах і крыніцах ажыццяўляемых ім інвестыцый.

2. Інвестары абавязаны атрымаць:

ліцэнзіі на інвестыцыйную дзейнасць;

заключэнні экспертных органаў па інвестыцыйнаму праекту ў адпаведнасці з дзеючым заканадаўствам.

Віды інвестыцыйнай дзейнасці, на якія патрабуецца атрыманне ліцэнзій, і парадак іх выдачы вызначаюцца Саветам Міністраў Беларускай ССР.

3. Суб'екты інвестыцыйнай дзейнасці абавязаны:

захоўваць нормы і стандарты, парадак устанаўлення якіх вызначаецца заканадаўствам Беларускай ССР і Саюза ССР;

выконваць патрабаванні дзяржаўных органаў і службовых асоб, якія прад'яўляюцца ў межах іх кампетэнцыі;

прадастаўляць ва ўстаноўленым парадку бухгалтарскую і статыстычную справаздачнасць.

4. Суб'екты інвестыцыйнай дзейнасці, якія выконваюць работы, што патрабуюць адпаведнай атэстацыі выканаўцаў, павінны мець ліцэнзію на права ажыццяўлення гэтых работ.

РАЗДЗЕЛ III. Дзяржаўнае рэгуляванне інвестыцыйнай дзейнасці

Артыкул 9. Мэты і формы дзяржаўнага рэгулявання інвестыцыйнай дзейнасці

1. Дзяржаўнае рэгуляванне інвестыцыйнай дзейнасці ажыццяўляецца ў мэтах рэалізацыі эканамічнай, навукова-тэхнічнай, сацыяльнай, прыродаахоўнай палітыкі. Яно вызначаецца на аснове зацвярджаемых Вярхоўным Саветам Беларускай ССР праграм развіцця народнай гаспадаркі Дзяржаўнага бюджэту Беларускай ССР, прадугледжаных у іх аб'ёмаў дзяржаўнага фінансавання.

2. Дзяржаўнае рэгуляванне інвестыцыйнай дзейнасці ажыццяўляецца:

дзяржаўнымі органамі Беларускай ССР праз распрацоўку перспектыў сацыяльна-эканамічнага развіцця рэспублікі, рэспубліканскіх і міжрэспубліканскіх праграм, утварэнне сумесна з органамі саюзных і аўтаномных рэспублік на добраахвотнай аснове фондаў рэгіянальнага развіцця рэзервовага, інавацыйнага, прыродаахоўнага і іншых;

мясцовымі Саветамі народных дэпутатаў шляхам распрацоўкі і зацвярджэння планаў сацыяльна-эканамічнага развіцця тэрыторыі ў межах наяўных паўнамоцтваў, узгаднення інвестыцыйных праграм, дазволаў і ўзгадненняў пры будаўніцтве прадпрыемстваў, будынкаў і аб'ектаў, рацыянальнага выкарыстання прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага прыроднага асяроддзя на адпаведнай тэрыторыі. Мясцовыя Саветы самастойна вызначаюць напрамкі інвестыцыйнай дзейнасці па мясцовай гаспадарцы, устанаўліваюць у адпаведнасці з дзеючым заканадаўствам адзіныя на тэрыторыі нарматыўныя патрабаванні па развіццю інфраструктуры.

3. Праекты мэтавых комплексных інвестыцыйных праграм рэспубліканскага значэння распрацоўваюцца ў парадку, які вызначаецца Саветам Міністраў Беларускай ССР, з удзелам зацікаўленых мясцовых Саветаў, дзяржаўных органаў і грамадскіх аб'яднанняў. Праекты мэтавых комплексных праграм саюзнага значэння, якія прадугледжваюць інвестыцыі на тэрыторыі Беларускай ССР, разглядаюцца зацікаўленымі мясцовымі Саветамі, дзяржаўнымі органамі і грамадскімі аб'яднаннямі Беларускай ССР.

Праекты рэспубліканскіх мэтавых комплексных інвестыцыйных праграм прадстаўляюцца на разгляд у Вярхоўны Савет Беларускай ССР, калі іншае не прадугледжваецца заканадаўствам Беларускай ССР.

4. Вярхоўны Савет Беларускай ССР зацвярджае капітальныя ўкладанні на стварэнне буйных народнагаспадарчых комплексаў, уключаных у пералік аб'ектаў дзяржаўнага заказу, а таксама аб'ёмы рэспубліканскіх дзяржаўных інвестыцый.

Артыкул 10. Метады дзяржаўнага рэгулявання інвестыцыйнай дзейнасці

1. Дзяржаўнае рэгуляванне інвестыцыйнай дзейнасці ўключае кіраванне дзяржаўнымі інвестыцыямі, а таксама рэгуляванне ўмоў і кантроль інвестыцыйнай дзейнасці.

2. Кіраванне дзяржаўнымі інвестыцыямі ажыццяўляецца пераважна эканамічнымі метадамі і ўключае планаванне, вызначэнне ўмоў і ажыццяўленне канкрэтных дзеянняў па інвесціраванню са сродкаў бюджэту і пазабюджэтных фондаў, іншых сродкаў, прыцягнутых на добраахвотнай аснове.

3. Дзяржаўнае рэгуляванне ўмоў і кантроль інвестыцыйнай дзейнасці ажыццяўляюцца пры дапамозе:

сістэмы падаткаў з дыферэнцыраваннем суб'ектаў і аб'ектаў падаткаабкладання, падатковых ставак і льгот. У мэтах рэгулявання інвестыцыйнага попыту Вярхоўным Саветам Беларускай ССР можа ўводзіцца дыферэнцыраваны падатак на інвестыцыі;

правядзенне амартызацыйнай палітыкі, у тым ліку шляхам паскоранай амартызацыі асноўных фондаў. Пры гэтым ільготы па амартызацыі могуць устанаўлівацца дыферэнцыравана для асобных галін і сфер эканомікі, элементаў асноўных фондаў, відаў абсталявання;

прадастаўлення фінансавай дапамогі на развіццё асобных рэгіёнаў, галін, вытворчасцей;

крэдытаў і цэн;

дзяржаўных норм і стандартаў;

антыманапольных мер;

вызначэння ўмоў карыстання зямлёй і іншымі прыроднымі рэсурсамі;

раздзяржаўлення і прыватызацыі рэспубліканскай і камунальнай уласнасці.

4. Выкарыстанне іншых метадаў рэгулявання ўмоў інвестыцыйнай дзейнасці не дапускаецца, за выключэннем выпадкаў, калі інвестыцыйная дзейнасць ажыццяўляецца з мэтай ліквідацыі буйнамаштабных бедстваў і катастроф.

Артыкул 11. Парадак рэгулявання рэспубліканскіх дзяржаўных інвестыцый у каштоўныя паперы

1. Аб'ёмы рэспубліканскіх дзяржаўных інвестыцый у каштоўныя паперы зацвярджаюцца Вярхоўным Саветам Беларускай ССР.

2. Рэгуляванне інвестыцый у каштоўныя паперы ажыццяўляецца пры дапамозе стварэння рынку каштоўных папер (акцыі, аблігацыі, казначэйскія абавязацельствы і іншыя).

3. Удзел Беларускай ССР у сусветнай сістэме інвестыцыйнай дзейнасці забяспечваецца на аснове выкарыстання наяўных валютных сродкаў.

Артыкул 12. Экспертыза і зацвярджэнне інвестыцыйных праектаў і праграм

1. Інвестыцыйныя праекты і праграмы, якія ажыццяўляюцца за кошт дзяржаўных інвестыцый, падлягаюць абавязковай дзяржаўнай экспертызе і зацвярджэнню ў парадку што ўстанаўліваецца Саветам Міністраў Беларускай ССР.

Да экспертызы найбольш важных праектаў і праграм прыцягваюцца прадстаўнікі навуковых, грамадскіх і іншых арганізацый, а таксама пры неабходнасці і замежныя спецыялісты.

2. Праекты, тэхніка-эканамічныя абгрунтаванні і тэхніка-эканамічныя разлікі на будаўніцтва аб'ектаў за кошт уласных і прыцягнутых сродкаў юрыдычных і фізічных асоб падвяргаюцца абавязковай дзяржаўнай экспертызе ў частцы выканання патрабаванняў надзейнасці, пажара-, выбухабяспекі, рацыянальнага расходавання паліўна-энергетычных, сыравінных і прыродных рэсурсаў, а таксама горадабудаўнічых, сацыяльных, экалагічных і санітарна-гігіенічных патрабаванняў.

Інвестар паводле свайго меркавання можа праводзіць экспертызу праектаў у дадатковым аб'ёме з прыцягненнем на дагаворнай аснове дзяржаўных і іншых экспертных арганізацый.

Артыкул 13. Дзяржаўны нагляд за выкананнем норм і стандартаў

Дзяржаўны нагляд за выкананнем норм і стандартаў пры інвестыцыйнай дзейнасці ажыццяўляецца дзяржаўнымі органамі ў парадку устаноўленым заканадаўствам Беларускай ССР.

Артыкул 14. Рэалізацыя прадукцыі

1. Суб'екты інвестыцыйнай дзейнасці рэалізуюць сваю прадукцыю (работы, паслугі) у адпаведнасці з заключанымі дагаворамі па цэнах (тарыфах), што ўстанаўліваюцца па дагаворанасці са спажыўцом з улікам заканадаўства аб цэнах у Беларускай ССР.

2. Прыёмка аб'ектаў у эксплуатацыю праводзіцца ў парадку, які ўстанаўліваецца Саветам Міністраў Беларускай ССР.

3. Рэалізацыя і набыццё прадукцыі і паслуг суб'ектамі інвестыцыйнай дзейнасці, уключаючы юрыдычных асоб з замежным удзелам, на тэрыторыі Беларускай ССР праводзіцца ў рублях і свабодна канверсуемай валюце.

РАЗДЗЕЛ IV. Гарантыі правоў і абарона інвестыцый

Артыкул 15. Гарантыі правоў суб'ектаў інвестыцыйнай дзейнасці

1. Дзяржава гарантуе стабільнасць правоў суб'ектаў інвестыцыйнай дзейнасці.

У выпадку прыняцця дзяржаўнымі органамі актаў, якія парушаюць правы інвестараў і ўдзельнікаў інвестыцыйнай дзейнасці, страты, прычыненыя суб'ектам інвестыцыйнай дзейнасці ў выніку прыняцця гэтых актаў, па рашэнню судоў у адпаведнасці з іх кампетэнцыяй кампенсуюцца органамі, якія прынялі незаконны акт. Пры недастатковасці сродкаў у гэтага дзяржаўнага органа ўрон кампенсуецца рэспублікай, мясцовым Саветам, чый орган прыняў акт. Сума кампенсацый вызначаецца ў размеры фактычных страт і кампенсуецца інвестару на працягу трох месяцаў у валюце, у якой першапачаткова былі ажыццёўлены інвестыцыі.

2. Замежнаму інвестару гарантуецца права ўласнасці на замежную валюту, якая належыць яму ў выніку размеркавання даходаў, уключаючы перавод яе за мяжу, а таксама на вяртанне яму ўкладу ў гэтай валюце пры ліквідацыі сумеснага прадпрыемства або выхаду з яго.

3. Спыненне або прыпыненне інвестыцыйнай дзейнасці праводзіцца па рашэнню:

інвестараў, пры гэтым інвестары пакрываюць страты правамоцнага дзяржаўнага органа.

Рашэнне дзяржаўнага органа аб спыненні або прыпыненні інвестыцыйнай дзейнасці можа быць прынята ў выпадках:

аб'яўлення ва ўстаноўленым законам парадку інвестара банкрутам у выніку неплацежаздольнасці;

калі ў працэсе інвестыцыйнай дзейнасці высветлілася, што яе праця́г прывядзе да парушэння ўстаноўленых заканадаўствам норм бяспекі, санітарна-гігіенічных, экалагічных норм, правоў і інтарэсаў грамадзян, дзяржавы і юрыдычных асоб якія ахоўваюцца законам. Парадак пакрыцця ўрону ўдзельнікам інвестыцыйнай дзейнасці вызначаецца заканадаўствам Беларускай ССР.

4. Для замежных інвестараў могуць устанаўлівацца льготы па абкладанню таможнай пошлінай маёмасці, што ўводзіцца імі ў якасці ўкладу ў статутны фонд і не прызначанага для продажу, а таксама іх асабістай маёмасці.

Артыкул 16. Адказнасць суб'ектаў інвестыцыйнай дзейнасці

Пры невыкананні дагаворных абавязацельстваў, у тым ліку за змяненне або скасаванне дагавора ў аднабаковым парадку, а таксама пры парушэнні норм і стандартаў вінаваты бок нясе маёмасную і іншую адказнасць, прадугледжаную заканадаўствам Беларускай ССР і заключанымі дагаворамі.

Плата штрафаў і няўстоек за парушэнне ўмоў дагавораў, а таксама пакрыццё прычыненых страт не вызваляе вінаваты бок ад выканання абавязацельстваў, калі іншае не прадугледжана дагаворам.

Артыкул 17. Абарона інвестыцый

1. Дзяржава гарантуе абарону інвестыцый незалежна ад форм уласнасці. Абарона інвестыцый забяспечваецца заканадаўствам Беларускай ССР, а таксама міждзяржаўнымі і міжрэспубліканскімі пагадненнямі (дагаворамі). Пры гэтым забяспечваецца раўнапраўны рэжым інвестарам, што выключае прымяненне мер дыскрымінацыйнага характару, якія маглі б перашкаджаць кіраванню інвестыцыямі, іх выкарыстанню і ліквідацыі.

2. Маёмасць інвестараў, якая знаходзілася на тэрыторыі Беларускай ССР, можа, а ў выпадках, прадугледжаных заканадаўствам Беларускай ССР, павінна быць застрахавана.

3. Інвестыцыі не могуць быць бязвыплатна нацыяналізаваны, рэквізаваны. Канфіскацыя за плату ва ўсіх выпадках прымяняцца толькі на аснове заканадаўчых актаў Беларускай ССР.

4. Спрэчкі, якія ўзнікаюць у выніку ажыццяўлення інвестыцыйнай дзейнасці, разглядаюцца адпаведна судамі або трацейскім судом.

РАЗДЗЕЛ V. Інвестыцыйная дзейнасць на аснове канцэсіі

Артыкул 18. Канцэсіі

1. Дзейнасць інвестара на тэрыторыі Беларускай ССР можа ажыццяўляцца на аснове канцэсій.

Атрыманне канцэсіі вызваляе інвестара ад неабходнасці атрымання ліцэнзіі на ажыццяўленне дзейнасці на тэрыторыі Беларускай ССР у межах прадмета канцэсіі.

2. Атрыманне канцэсіі з'яўляецца абавязковым пры ажыццяўленні інвестыцыйнай дзейнасці, звязанай з асваеннем прыродных рэсурсаў на тэрыторыі Беларускай ССР, выкарыстаннем аб'ектаў, якія знаходзяцца ў дзяржаўнай уласнасці.

Парадак выдачы канцэсій вызначаецца Вярхоўным Саветам Беларускай ССР.

Старшыня Вярхоўнага Савета Беларускай ССР
М. ДЗЕМЯНЦЕЙ.

29 мая 1991 г. г. Мінск.

Пастанова Вярхоўнага Савета Беларускай ССР

Аб увядзенні ў дзеянне Закона Беларускай ССР «Аб інвестыцыйнай дзейнасці ў Беларускай ССР»

Вярхоўны Савет Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі **пастанаўляе:**

1. Увесці ў дзеянне Закон Беларускай ССР «Аб інвестыцыйнай дзейнасці ў Беларускай ССР» з 1 студзеня 1992 года.

2. Даручыць Савету Міністраў Беларускай ССР:

да 1 кастрычніка 1991 года прадставіць у Вярхоўны Савет Беларускай ССР прапановы аб прывядзенні заканадаўчых актаў Беларускай ССР у адпаведнасць з Законам «Аб інвестыцыйнай дзейнасці ў Беларускай ССР»;

да 1 снежня 1991 года прыняць неабходныя рашэнні, якія забяспечваюць рэалізацыю Закона Беларускай ССР «Аб інвестыцыйнай дзейнасці ў Беларускай ССР», прывесці рашэнні ўрада Беларускай ССР у адпаведнасць з гэтым Законам, забяспечыць перагляд і адмену міністэрствамі, дзяржаўнымі камітэтамі і ведамствамі Беларускай ССР іх нарматыўных актаў, што супярэчаць указанаму Закону.

Старшыня Вярхоўнага Савета Беларускай ССР
М. ДЗЕМЯНЦЕЙ.

29 мая 1991 г. гор. Мінск.

Палажэнне аб парадку адабрання і прадастаўлення зямельных участкаў

I. Агульныя палажэнні

1. Гэта Палажэнне ў адпаведнасці з Кодэксам Беларускай ССР аб зямлі ўстанаўлівае парадак прадастаўлення і адабрання зямельных участкаў з усіх зямель незалежна ад таго, у чыім валоданні або карыстанні яны знаходзяцца.

2. Прадастаўленне зямельных участкаў праводзіцца на падставе праектаў адводу зямель, якія разглядаюцца ў адпаведнасці з гэтым Палажэннем.

Прадастаўленне зямельнага ўчастка, які знаходзіцца ў валоданні або карыстанні, іншаму землеўладальніку або землекарыстальніку праводзіцца толькі пасля адабрання гэтага ўчастка ў былога землеўладальніка або землекарыстальніка.

3. Падбор зямельных участкаў для размяшчэння аб'ектаў праводзіцца ва ўстаноўленым парадку прадпрыемствамі, арганізацыямі і ўстановамі, зацікаўленымі ў адводзе зямель.

4. Вызначэнне памераў страт, прычыненых землеўладальнікам і землекарыстальнікам адабраннем зямельных участкаў, праводзіцца з удзелам зацікаўленых бакоў камісіямі сельскіх, пасялковых, гарадскіх Саветаў народных дэпутатаў па ўчастках, якія прадастаўляюцца па рашэннях гэтых Саветаў, а па ўчастках, якія прадастаўляюцца адпаведна па рашэннях раённых, абласных Саветаў народных дэпутатаў або Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР,— камісіямі раённых Саветаў народных дэпутатаў.

Страты сельскагаспадарчай і лесагаспадарчай вытворчасці вызначаюцца ў адпаведнасці з зацверджанымі нарматывамі землеўпарадкавальнымі органамі або органамі архітэктуры і горадабудаўніцтва, што распрацоўваюць праекты адводу зямель, і зацвярджаюцца раённымі Саветамі народных дэпутатаў.

Размеры страт вызначаюцца папярэдне пры выбары зямельнага ўчастка і ўдакладняюцца пры распрацоўцы праекта адводу зямель.

5. Распрацоўку праектаў адводу зямельных участкаў, а таксама ўстанаўленне граніц прадастаўленых зямельных участкаў у натуры (на мясцовасці) і выраб дакументаў, якія засведчваюць права валодання і права карыстання зямлёй, ажыццяўляюць інстытут «Белдзіпразем» і яго філіялы або землеўпарадкавальная служба пры сельскіх, пасялковых, гарадскіх і раённых Саветах народных дэпутатаў.

У выпадках, калі зямельныя ўчасткі прадастаўляюцца з зямель гарадоў, гарадскіх і рабочых пасёлкаў, распрацоўку праектаў адводу і ўстанаўленне граніц зямельных участкаў у натуры (на мясцовасці) могуць праводзіць органы архітэктуры і горадабудаўніцтва пры выканаўчых камітэтах гарадскіх, раённых Саветаў народных дэпутатаў.

Заказчыкамі праектаў адводу зямельных участкаў з'яўляюцца адпаведныя мясцовыя Саветы народных дэпутатаў, дзяржаўныя, кааператыўныя, грамадскія прадпрыемствы, установы і арганізацыі.

Распрацоўка праектаў адводу зямельных участкаў для вядзення сялянскай гаспадаркі, асабістай падсобнай гаспадаркі, індывідуальнага садаводства, агародніцтва і жывёлагадоўлі праводзіцца па заяўках мясцовых Саветаў народных дэпутатаў за кошт сродкаў бюджэту, выдзяляемых на землеўпарадкаванне.

Умовы і тэрміны распрацоўкі праектаў адводу зямельных участкаў і перанясення іх граніц у натуру (на мясцовасць) вызначаюцца дагаворам паміж заказчыкам і выканаўцам гэтых работ.

6. Праект адводу зямельнага ўчастка афармляецца ў цэлым на аб'ект незалежна ад колькасці землеўладальнікаў і землекарыстальнікаў, з зямель якіх прадастаўляюцца зямельныя ўчасткі. Пры размяшчэнні аб'екта на тэрыторыі некалькіх адміністрацыйных раёнаў праекты адводу зямель распрацоўваюцца па кожнаму раёну.

7. У выпадку неабходнасці дадатковага прадастаўлення зямель для існуючых аб'ектаў пры распрацоўцы праекта адводу праводзіцца дэталёвае абследаванне раней адведзеных зямель, правяраецца выкарыстанне іх па мэтаваму назначэнню, а таксама стан работ па рэкультывацыі выкарыстаных зямель.

Дадатковае прадастаўленне зямель для распрацоўкі месцараджэнняў карысных выкапняў адкрытым спосабам і здабычы торфу праводзіцца, як правіла, пасля прывядзення раней адведзеных зямельных участкаў у стан, прыдатны для далейшага гаспадарчага выкарыстання, і вяртання іх былым землеўладальнікам і землекарыстальнікам, а ў выпадку іх адмовы ад рэкультываванага ўчастка — пасля перадачы яго адпаведнаму Савету народных дэпутатаў.

8. Адвод зямельных участкаў кааператывам для калектыўнага садаводства, жывёлагадоўлі і агародніцтва, а таксама грамадзянам для вядзення сялянскай гаспадаркі, асабістай падсобнай гаспадаркі, традыцыйных народных промыслаў, будаўніцтва і абслугоўвання жылога дома, дачнага будаўніцтва, індывідуальнага садаводства, агародніцтва і жывёлагадоўлі праводзіцца без афармлення матэрыялаў па папярэдняму ўзгадненню месца іх размяшчэння.

9. Генеральныя планы гарадоў і іншых населеных пунктаў да прадстаўлення іх на зацвярджэнне падлягаюць абавязковаму ўзгадненню ў частцы перспектыўнага заняцця зямель з раённымі і абласнымі органамі землеўпарадкавання і падвяргаюцца экалагічнай экспертызе. Генеральныя планы гарадоў, якія зацвярджаюцца Саветам Міністраў БССР, акрамя таго, узгадняюцца з Камітэтам па зямельнай рэформе і землеўпарадкаванню пры Савеце Міністраў Беларускай ССР і праходзяць экалагічную экспертызу ў Дзяржаўным камітэце Беларускай ССР па экалогіі.

10. Прадастаўленне ў адпаведнасці з артыкулам 16 Кодэкса Беларускай ССР аб зямлі зямельных участкаў для будаўніцтва школ, бальніц, прадпрыемстваў гандлю, культурна-бытавых устаноў, культавых збудаванняў, могілак і іншых аб'ектаў, звязаных з абслугоўваннем насельніцтва, для індывідуальнага жыллёвага і дачнага будаўніцтва, вядзення сялянскай (фермерскай) гаспадаркі, індывідуальнага і калектыўнага садаводства, агародніцтва, жывёлагадоўлі і іншых сельскагаспадарчых патрэб праводзіцца па рашэннях раённых Саветаў народных дэпутатаў з зямель усіх катэгорый незалежна ад узроўню кадастравай ацэнкі сельскагаспадарчых угоддзяў і рэжыму лесакарыстання.

11. У выпадках, калі ў адпаведнасці з часткай трэцяй артыкула 5 Кодэкса Беларускай ССР аб зямлі, мясцовыя Саветы народных дэпутатаў перадалі свае паўнамоцтвы ў частцы прадастаўлення і адабрання зямель сваім выканаўчым і распарадчым органам, адпаведныя нормы гэтага Палажэння распаўсюджваюцца на гэтыя органы.

II. Парадак адабрання і прадастаўлення зямельных участкаў грамадзянам Беларускай ССР

12. Грамадзяне, незалежна ад месца іх пастаяннага пражывання, якія выявілі жаданне весці сялянскую гаспадарку, падаюць заявы аб прадастаўленні ім зямельнага ўчастка, у тым ліку і на ўмовах арэнды, у сельскі (пасялковы) Савет народных дэпутатаў па месцы знаходжання зямельнага ўчастка з указаннем яго плошчы і праграмы вядзення сялянскай гаспадаркі. У праграме ўказваюцца напрамак вытворчай дзейнасці (спецыялізацыя), арыенціровачныя аб'ёмы, структура вытворчасці і колькасны састаў працуючых у сялянскай гаспадарцы. Члены калгасаў і іншых сельскагаспадарчых прадпрыемстваў, якія пажадалі выйсці з іх саставу і весці сялянскую гаспадарку, накіроўваюць гэтым прадпрыемствам копіі сваіх заяў.

Разгляд указаных заяў праводзіцца ў парадку і ў тэрміны, вызначаныя артыкулам 5 Закона Беларускай ССР «Аб сялянскай (фермерскай) гаспадарцы».

13. Заявы на прадастаўленне зямельнага ўчастка для вядзення асабістай падсобнай гаспадаркі, будаўніцтва і абслугоўвання жылога дома, агародніцтва, касьбы і выпасу жывёлы[1], традыцыйных народных промыслаў і іншых мэт падаюцца ў сельскі, пасялковы, гарадскі, раённы Савет народных дэпутатаў (па месцы знаходжання зямельнага ўчастка, які запытваецца), і для індывідуальнага садаводства і дачнага будаўніцтва — у раённы Савет народных дэпутатаў.

---

[1] Калгасы, саўгасы, прадпрыемствы, установы і арганізацыі выдзяляюць грамадзянам участкі для агародніцтва, касьбы і выпасу жывёлы з зямель, што знаходзяцца ў іх валоданні і карыстанні, у парадку, які вызначаецца артыкулам 55 Кодэкса Беларускай ССР аб зямлі.

(Заканчэнне на 4-й стар.).

Народная газета

Палажэнне аб парадку адабрання і прадастаўлення зямельных участкаў

(Заканчэнне. Пачатак на 3-й стар.).

У заяве грамадзян указваюцца мэта выкарыстання і размер зямельнага ўчастка, што запытваецца, месца яго размяшчэння, састаў сям'і, размер участка, які ўжо знаходзіцца ў валоданні або карыстанні грамадзяніна, а пры выдзяленні зямельных участкаў для касьбы і выпасу жывёлы, акрамя таго, колькасць і від жывёл, якія знаходзяцца ва ўласнасці.

14. Заявы грамадзян аб выдзяленні зямельнага ўчастка разглядаюцца сельскімі, пасялковымі, гарадскімі, раённымі Саветамі народных дэпутатаў у месячны тэрмін. Пры адсутнасці пярэчанняў у адводзе зямельнага ўчастка адпаведны Савет народных дэпутатаў дае заказ землеўпарадкавальным органам або органам архітэктуры і горадабудаўніцтва на распрацоўку праекта адводу зямельнага ўчастка.

Аб ходзе разгляду заяў грамадзян аб выдзяленні зямельнага ўчастка (у тым ліку аб матывах адмовы пры наяўнасці пярэчанняў) паведамляецца грамадзяніну ў месячны тэрмін з дня падачы заявы.

15. Матэрыялы па адабранню і прадастаўленню зямельнага ўчастка выканаўцам работ узгадняюцца з землеўладальнікам або землекарыстальнікам, раённымі (гарадскімі) органамі землеўпарадкавання, архітэктуры і горадабудаўніцтва, аховы прыроды і прадстаўляюцца на разгляд адпаведнага Савета народных дэпутатаў, які ў месячны тэрмін прымае неабходнае рашэнне.

III. Парадак адабрання і прадастаўлення зямельных участкаў прадпрыемствам, установам, арганізацыям і кааператывам. Парадак папярэдняга ўзгаднення месца размяшчэння аб'екта

16. Папярэдняе ўзгадненне месца размяшчэння аб'екта, прыкладных размераў зямельных участкаў, якія намячаюцца да адводу, і ўмоў іх прадастаўлення праводзяць сельскія, пасялковыя, гарадскія, раённыя і абласныя Саветы народных дэпутатаў у адпаведнасці з іх кампетэнцыяй па адабранню і прадастаўленню зямель.

Папярэдняе ўзгадненне месца размяшчэння аб'екта на землях, адабранне і прадастаўленне якіх уваходзіць у кампетэнцыю Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР, праводзіцца абласнымі, Мінскім гарадскім Саветамі народных дэпутатаў.

17. Прадпрыемствы, установы, арганізацыі, кааператывы[2], зацікаўленыя ў адабранні зямельных участкаў для нясельскагаспадарчых і нялесагаспадарчых патрэб, звяртаюцца з хадайніцтвам аб папярэднім узгадненні месца размяшчэння аб'екта з указаннем арыенціровачнай плошчы ўчастка і месца размяшчэння аб'екта, якое намячаецца, у адпаведны сельскі, пасялковы, гарадскі, раённы Савет народных дэпутатаў (па месцы знаходжання зямель, якія запытваюцца).

Да хадайніцтва прыкладаюцца неабходныя абгрунтоўваючыя матэрыялы і разлікі.

18. Сельскі, пасялковы, гарадскі, раённы Савет народных дэпутатаў у месячны тэрмін разглядае хадайніцтва прадпрыемстваў і пры станоўчым рашэнні дазваляе ім падрыхтоўку матэрыялаў папярэдняга ўзгаднення месца размяшчэння аб'екта.

19. Прадпрыемствы ўзгадняюць найбольш мэтазгодны варыянт месца размяшчэння аб'екта, размеры зямельных участкаў, якія намячаюцца да адводу, і ўмовы іх адводу з адпаведнымі землеўладальнікамі, сельскімі, пасялковымі Саветамі народных дэпутатаў (калі рашэнне аб узгадненні месца размяшчэння аб'екта будзе прымацца раённымі або абласнымі Саветамі народных дэпутатаў), раённымі (гарадскімі) органамі землеўпарадкавання, архітэктуры і горадабудаўніцтва, аховы прыроды, санітарнага нагляду, і пры неабходнасці, — з адпаведнай тэрытарыяльнай праектнай арганізацыяй (БелНДІПгорадабудаўніцтва, інстытутамі «Белпрампраект» і «Белаграпрампраект»), органамі пажарнага нагляду, іншымі зацікаўленымі арганізацыямі і службамі і прадстаўляюць матэрыялы ўзгаднення сельскім, пасялковым, гарадскім, раённым Саветам народных дэпутатаў, якія ў месячны тэрмін разглядаюць іх і прымаюць адпаведнае рашэнне.

Калі папярэдняе ўзгадненне месца размяшчэння аб'екта павінна праводзіцца абласнымі, Мінскім гарадскім Саветамі народных дэпутатаў, раённы Савет народных дэпутатаў у месячны тэрмін рыхтуе сваё заключэнне і матэрыялы перадае прадпрыемству, зацікаўленаму ў адводзе зямельнага ўчастка, для ўзгаднення з абласнымі, гарадскімі органамі землеўпарадкавання, архітэктуры і горадабудаўніцтва, аховы прыроды ў залежнасці ад назначэння, месцараспалажэння і ўмоў функцыяніравання аб'екта, з органамі лясной гаспадаркі, іншымі зацікаўленымі ўстановамі, арганізацыямі і для прадстаўлення ў абласны, Мінскі гарадскі Саветы народных дэпутатаў.

20. Абласны, Мінскі гарадскі Саветы народных дэпутатаў у месячны тэрмін разглядаюць прадстаўленыя матэрыялы і прымаюць рашэнне аб узгадненні месца размяшчэння аб'екта.

У выпадках, калі для прадастаўлення зямельнага ўчастка патрабуецца рашэнне Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР, абласныя, Мінскі гарадскі Саветы народных дэпутатаў прымаюць рашэнне аб узгадненні месца размяшчэння аб'екта пасля атрымання станоўчага заключэння Камітэта па зямельнай рэформе і землеўпарадкаванню пры Савеце Міністраў Беларускай ССР.

21. Для разгляду матэрыялаў папярэдняга ўзгаднення месца размяшчэння аб'екта Камітэт па зямельнай рэформе і землеўпарадкаванню пры Савеце Міністраў Беларускай ССР пры неабходнасці прыцягвае прадстаўнікоў Дзяржаўнага камітэта Беларускай ССР па экалогіі, Дзяржаўнага камітэта Беларускай ССР па архітэктуры і будаўніцтву, Міністэрства лясной гаспадаркі Беларускай ССР, Міністэрства аховы здароўя Беларускай ССР, іншых зацікаўленых міністэрстваў і ведамстваў Беларускай ССР.

Міністэрствы і ведамствы Беларускай ССР разглядаюць матэрыялы і даюць свае заключэнні ў 10-дзённы тэрмін.

22. Матэрыялы папярэдняга ўзгаднення месца размяшчэння аб'екта павінны ўключаць: копію плана адпаведнага землеўладання або землекарыстання з нанесенымі варыянтамі размяшчэння аб'екта, звесткі аб саставе адводзімых зямельных угоддзяў, іх якасці, умовах адводу зямель з улікам комплекснага развіцця тэрыторыі і ацэнкі ўздзеяння аб'екта на навакольнае асяроддзе, аб арыенціровачных сумах страт сельскагаспадарчай і лесагаспадарчай вытворчасці, звязаных з адабраннем зямель.

23. Рашэнне аб узгадненні месца размяшчэння аб'екта і размераў плошчы, якая намячаецца да адабрання, з'яўляецца сапраўдным на працягу трох гадоў. Указаны тэрмін можа быць прадоўжаны органам, які прыняў рашэнне аб узгадненні месца размяшчэння аб'екта.

24. Пасля правядзення праектна-вышукальных работ, зацвярджэння ва ўстаноўленым парадку праекта на будаўніцтва аб'екта зацікаўленыя прадпрыемствы хадайнічаюць аб прадастаўленні для гэтага аб'екта зямельных участкаў.

Парадак узбуджэння і разгляду хадайніцтваў аб прадастаўленні зямельных участкаў

25. Прадпрыемствы, зацікаўленыя ў прадастаўленні зямельных участкаў, прадстаўляюць у адпаведны сельскі, пасялковы, гарадскі, раённы Савет народных дэпутатаў (па месцы знаходжання зямель, якія запытваюцца) хадайніцтвы з абгрунтаваннем неабходнасці адводу зямельнага ўчастка і яго размера. У выпадках адабрання зямельных участкаў адначасова з зямель населеных пунктаў, калгасаў, саўгасаў, іншых землеўладальнікаў і землекарыстальнікаў, а таксама ў выпадках, калі рашэнне аб прадастаўленні зямельнага ўчастка будзе прымаць абласны Савет народных дэпутатаў або Прэзідыум Вярхоўнага Савета Беларускай ССР, хадайніцтвы падаюцца ў раённы Савет народных дэпутатаў.

Да хадайніцтва прыкладаюцца:

матэрыялы папярэдняга ўзгаднення месца размяшчэння аб'екта;

даведка аб наяўнасці ў прадпрыемстваў сродкаў, неабходных для будаўніцтва аб'екта, пакрыцця страт, прычыненых землеўладальнікам і землекарыстальнікам адабраннем зямельных участкаў, і страт сельскагаспадарчай і лесагаспадарчай вытворчасці;

праект або схема размяшчэння аб'екта на зямельным участку, які запытваецца (копія генплана), з указаннем у іх чарговасці забудовы па гадах;

заключэнне дзяржаўнай экалагічнай экспертызы па праекту будаўніцтва аб'екта;

заключэнне Беларускага вытворчага аб'яднання па геолагаразведачных работах (у выпадках адводу зямельных участкаў для розных відаў будаўніцтва);

заключэнне органаў дзяржгортэхнагляду, копія або выпіска з горнаадводнага акта (у выпадках адводу зямельных участкаў для распрацоўкі месцараджэнняў карысных выкапняў).

Калі зямельныя ўчасткі прадастаўляюцца для распрацоўкі карысных выкапняў адкрытым спосабам або для будаўніцтва, звязанага з парушэннем глебавага покрыва, то адначасова прадастаўляецца праект рэкультывацыі зямель.

26. Пры адсутнасці пярэчанняў па адводу зямельнага ўчастка адпаведны Савет народных дэпутатаў на падставе прадстаўленых матэрыялаў у двухтыднёвы тэрмін дазваляе прадпрыемству распрацоўку праекта адводу зямельнага ўчастка. Раённы Савет народных дэпутатаў паведамляе аб прынятым па гэтаму пытанню рашэнні адпаведнаму сельскаму (пасялковаму) Савету народных дэпутатаў.

27. Распрацаваны праект адводу зямельнага ўчастка выканаўцам работ (з удзелам прадпрыемства, зацікаўленага ў адабранні зямельнага ўчастка) узгадняецца з землеўладальнікам або землекарыстальнікам, раённымі (гарадскімі) органамі землеўпарадкавання, архітэктуры і горадабудаўніцтва, аховы прыроды, санітарнага нагляду, іншымі зацікаўленымі арганізацыямі і службамі і прадстаўляецца для разгляду сельскаму, пасялковаму, гарадскому Савету народных дэпутатаў.

28. Сельскі, пасялковы, гарадскі (горада раённага падпарадкавання) Савет народных дэпутатаў у месячны тэрмін разглядае прадстаўленыя матэрыялы і прымае рашэнне, указаўшы ў ім размер зямельнага ўчастка, мэту, для якой ён прадастаўляецца, і ўмовы адводу.

Калі адабранне і прадастаўленне зямельных участкаў павінна праводзіцца раённымі, абласнымі Саветамі народных дэпутатаў або Прэзідыумам Вярхоўнага Савета Беларускай ССР, сельскі, пасялковы, гарадскі (горада раённага падпарадкавання) Савет народных дэпутатаў у двухтыднёвы тэрмін рыхтуе сваё заключэнне, і матэрыялы аб адводзе зямельных участкаў накіроўваюцца раённаму Савету народных дэпутатаў.

29. Раённы Савет народных дэпутатаў у месячны тэрмін прымае рашэнне аб адводзе зямельных участкаў або дае сваё заключэнне, калі іх адабранне і прадастаўленне праводзіцца вышэйстаячымі Саветамі народных дэпутатаў.

30. Разгледжаныя раённым Саветам народных дэпутатаў матэрыялы аб адводзе зямельнага ўчастка выканаўца работ (з удзелам прадпрыемства, зацікаўленага ў адабранні зямельнага ўчастка) узгадняе з абласнымі органамі землеўпарадкавання, лясной гаспадаркі, архітэктуры і горадабудаўніцтва, аховы прыроды (у выпадках, калі аб'ект размешчаны з адступленнем ад раней узгодненага месца або ўмоў экалагічнай экспертызы), іншымі зацікаўленымі ўстановамі і арганізацыямі і накіроўвае абласному Савету народных дэпутатаў.

31. Абласны Савет народных дэпутатаў у месячны тэрмін вырашае пытанне аб адводзе зямельных участкаў, а па пытаннях, якія патрабуюць рашэння Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР, праект адводу зямель са сваім рашэннем накіроўвае Камітэту па зямельнай рэформе і землеўпарадкаванню пры Савеце Міністраў Беларускай ССР.

32. Камітэт па зямельнай рэформе і землеўпарадкаванню пры Савеце Міністраў Беларускай ССР пры неабходнасці ўзгадняе матэрыялы аб адводзе зямельных участкаў з Дзяржаўным камітэтам Беларускай ССР па архітэктуры і будаўніцтву, Дзяржаўным камітэтам Беларускай ССР па экалогіі, Міністэрствам лясной гаспадаркі Беларускай ССР, Міністэрствам аховы здароўя Беларускай ССР (у выпадках, калі аб'ект размяшчаецца з адступленнем ад раней узгодненага месца або ўмоў экалагічнай экспертызы), у дваццацідзённы тэрмін рыхтуе прапановы аб адводзе зямельных участкаў (заключэнне, праект пастановы Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР) і ўносіць іх на разгляд Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

IV. Парадак атрымання дазволу на правядзенне вышукальных работ

33. Для атрымання дазволу на правядзенне геолагаздымачных, пошукавых, геадэзічных і іншых вышукальных работ на ўсіх землях тэрмінам да аднаго года прадпрыемствы прадстаўляюць у раённы (гарадскі) Савет народных дэпутатаў наступныя матэрыялы:

заяўку прадпрыемства, якое ажыццяўляе вышукальныя работы;

план (чарцёж) зямель, на якіх будуць праводзіцца вышукальныя работы;

дакументы, што абгрунтоўваюць размер зямельнай плошчы, на якой будуць праводзіцца вышукальныя работы;

дакумент аб згодзе землеўладальніка або землекарыстальніка, на землях якіх павінны праводзіцца вышукальныя работы, з указаннем тэрміну пачатку гэтых работ, месца і ўмоў іх правядзення;

заключэнне раённага (гарадскога) органа землеўпарадкавання, архітэктуры і горадабудаўніцтва, аховы прыроды.

Раённы (гарадскі) Савет народных дэпутатаў у двухтыднёвы тэрмін разглядае матэрыялы і прымае адпаведнае рашэнне.

V. Устанаўленне граніц зямельнага ўчастка ў натуры і выдача дакументаў на права валодання або карыстання зямлёй

34. Устанаўленне граніц прадастаўленага зямельнага ўчастка ў натуры (на мясцовасці) ажыццяўляецца адпаведнымі дзяржаўнымі землеўпарадкавальнымі органамі або органамі архітэктуры і горадабудаўніцтва (выканаўцамі работ) у прысутнасці грамадзяніна або прадстаўніка прадпрыемства, якому прадастаўляецца зямельны ўчастак, землеўладальніка або землекарыстальніка, з зямель якога адбіраецца зямельны ўчастак, і ў выпадку неабходнасці сумежных землеўладальнікаў або землекарыстальнікаў.

Зямельны ўчастак замацоўваецца ў натуры межавымі знакамі.

35. Пасля заканчэння работ па перанясенню праекта ў натуру (на мясцовасць) выканаўцам работ складаюцца дзяржаўныя акты на права пастаяннага валодання (карыстання) зямлёй, на права пажыццёвага спадчыннага валодання зямлёй або афармляецца пасведчанне на права часовага карыстання зямлёй па формах, зацверджаных Саветам Міністраў Беларускай ССР. Указаныя дакументы састаўляюцца ў двух экземплярах: першы экземпляр выдаецца грамадзяніну, прадпрыемству, якому адведзены зямельны ўчастак, а другі экземпляр захоўваецца ў адпаведным Савеце народных дэпутатаў.

Дзяржаўныя акты на права пастаяннага валодання (карыстання) зямлёй, на права пажыццёвага спадчыннага валодання зямлёй, а таксама пасведчанні на права часовага карыстання зямлёй выдаюцца і рэгіструюцца:

сельскімі Саветамі народных дэпутатаў — пры прадастаўленні зямельных участкаў з зямель сельскіх населеных пунктаў;

гарадскімі (пасялковымі) Саветамі народных дэпутатаў — пры прадастаўленні зямельных участкаў з зямель гарадоў (пасёлкаў);

раённымі Саветамі народных дэпутатаў — пры прадастаўленні зямельных участкаў з іншых катэгорый зямель.

36. Садаводчаму і жывёлагадоўчаму таварыству Дзяржаўны акт на права пастаяннага валодання зямлёй выдаецца на землі агульнага карыстання (землі, занятыя ахоўнымі зонамі, дарогамі, праездамі, іншымі збудаваннямі і аб'ектамі грамадскага карыстання). На ўчастак, прадастаўлены члену садаводчага або жывёлагадоўчага таварыства, па прадстаўленню адпаведнага таварыства выдаецца Дзяржаўны акт на права пажыццёвага спадчыннага валодання зямлёй.

---

[2] У далейшым называецца — прадпрыемствы.

ПАСТАНОВА Вярхоўнага Савета Беларускай ССР

Аб парадку адабрання і прадастаўлення зямельных участкаў

Вярхоўны Савет Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі **пастанаўляе:**

1. Зацвердзіць прыкладзенае Палажэнне аб парадку адабрання і прадастаўлення зямельных участкаў.

Савету Міністраў Беларускай ССР прывесці рашэнні ўрада Беларускай ССР у адпаведнасць з указаным Палажэннем.

2. Устанавіць, што пры адмове мясцовага Савета народных дэпутатаў у прадастаўленні зямельнага ўчастка грамадзянін Беларускай ССР, зацікаўленае прадпрыемства, установа, арганізацыя могуць абскардзіць яго рашэнні ў вышэйстаячы Савет народных дэпутатаў і ў суд.

Старшыня Вярхоўнага Савета Беларускай ССР М. ДЗЕМЯНЦЕЙ.

5 чэрвеня 1991 г.
гор. Мінск.

Закон Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі

Аб прыярытэтным сацыяльна-культурным і эканамічным развіцці сяла і аграпрамысловага комплексу*

Гэты закон вызначае асноўныя ўмовы і палажэнні прыярытэтнасці сацыяльна-культурнага і эканамічнага развіцця сяла і аграпрамысловага комплексу ў мэтах стварэння нармальных умоў жыцця і працы на сяле, харчовага і сыравіннага забеспячэння рэспублікі ва ўмовах рыначных адносін.

РАЗДЗЕЛ I. Агульныя палажэнні

Артыкул 1. Гарантыі дзяржавы па забеспячэнню прыярытэтнага развіцця сяла і аграпрамысловага комплексу

Дзяржава гарантуе прыярытэтнасць развіцця сяла і аграпрамысловага комплексу эканамічнай, сацыяльнай і прававой палітыкай.

Прыярытэтнасць забяспечваецца:

першачарговым накіраваннем інвестыцый на развіццё сяла і аграпрамысловага комплексу;

крэдытна-фінансавай, цэнавай, рэсурснай і падатковай палітыкай;

сістэмай дзяржаўнай падтрымкі;

дэмаграфічнай палітыкай;

развіццём сельскагаспадарчай навукі і падрыхтоўкай кадраў.

Артыкул 2. Заканадаўства аб прыярытэтным сацыяльна-культурным і эканамічным развіцці сяла і аграпрамысловага комплексу

Адносіны, звязаныя з прыярытэтным развіццём сяла і аграпрамысловага комплексу, рэгулююцца гэтым Законам і іншымі заканадаўчымі актамі Беларускай ССР.

Артыкул 3. Эканамічная дзейнасць аграпрамысловых таваравытворцаў

Эканамічная дзейнасць аграпрамысловых таваравытворцаў ажыццяўляецца на аснове разнастайнасці форм уласнасці, раўнапраўя ўсіх форм гаспадарання, гаспадарчай самастойнасці.

Умяшанне ў гаспадарчую або іншую дзейнасць аграпрамысловых таваравытворцаў з боку дзяржаўных, грамадскіх і іншых органаў не дапускаецца, за выключэннем ажыццяўлення правоў дзяржаўных органаў па забеспячэнню кантролю за іх дзейнасцю, прадугледжаных дзеючым заканадаўствам.

Аб'ём сельскагаспадарчай прадукцыі, якая рэалізуецца калгасамі, саўгасамі і іншымі сельскагаспадарчымі прадпрыемствамі па дзяржаўных (фіксаваных) закупачных цэнах, штогод зніжаецца не менш чым на 10 працэнтаў у параўнанні з папярэднім годам.

Не менш 80 працэнтаў валютнай выручкі, атрыманай вытворцамі прадукцыі аграпрамысловага комплексу, застаецца ў іх распараджэнні.

РАЗДЗЕЛ II. Сацыяльная палітыка на сяле

Артыкул 4. Фарміраванне сацыяльнай сферы на сяле і кіраванне ёю

Развіццё і ўтрыманне сацыяльнай сферы сяла ажыццяўляюцца мясцовымі Саветамі народных дэпутатаў. У іх веданне перадаюцца паэтапна ведамасныя сацыяльна-культурныя аб'екты (са згоды ўласнікаў або ўпаўнаважаных імі органаў).

Для забеспячэння развіцця і ўтрымання сацыяльнай сферы сяла мясцовымі Саветамі народных дэпутатаў ствараецца фонд сацыяльна-культурнага развіцця сяла.

Парадак утварэння ўказанага фонду вызначаецца Саветам Міністраў Беларускай ССР. Размеры адлічэнняў і парадак выкарыстання фонду сацыяльнага развіцця сяла ўстанаўліваюцца абласнымі Саветамі народных дэпутатаў.

Прадпрыемствы і арганізацыі, размешчаныя ў гарадскіх населеных пунктах, работнікі якіх пражываюць у сельскай мясцовасці, уносяць плату за працоўныя рэсурсы ў фонд сацыяльнага развіцця сяла адпаведнага мясцовага Савета народных дэпутатаў.

Парадак спагнання і стаўкі платы вызначаюцца абласнымі Саветамі народных дэпутатаў.

На працягу 10 гадоў завяршаюцца газіфікацыя, водазабеспячэнне, электрыфікацыя і тэлефанізацыя сельскіх населеных пунктаў з улікам росту спажывання газу, вады і электраэнергіі сельскім насельніцтвам.

Газавыя сеткі і збудаванні на іх, якія належаць калгасам, саўгасам і іншым прадпрыемствам і арганізацыям аграпрамысловага комплексу, перадаюцца бязвыплатна на баланс эксплуатацыйных прадпрыемстваў Дзяржкампаліўгазу Беларускай ССР.

Унутрыгаспадарчыя дарогі калгасаў, саўгасаў і іншых прадпрыемстваў і арганізацый аграпрамысловага комплексу, якія злучаюць сельскія населеныя пункты (у тым ліку ў межах гэтых населеных пунктаў) паміж сабой і з сеткай дарог агульнага карыстання, адносяцца да аўтамабільных дарог агульнага карыстання і перадаюцца на баланс дарожных арганізацый Міністэрства будаўніцтва і эксплуатацыі аўтамабільных дарог Беларускай ССР.

Да 1995 года завяршаецца будаўніцтва ўнутрыгаспадарчых дарог з цвёрдым пакрыццём.

Артыкул 5. Сацыяльна-культурнае, бытавое і гандлёвае забеспячэнне сельскага насельніцтва

Дзяржава гарантуе сацыяльную абарону сялянства, павышэнне яго жыццёвага ўзроўню. Сялу аддаецца перавага ў параўнанні з горадам (у разліку на душу насельніцтва) у будаўніцтве жылых дамоў, дамоў-інтэрнатаў, аб'ектаў народнай адукацыі, культуры, фізкультуры і спорту, аховы здароўя, сацыяльнага забеспячэння, гандлю, камунальна-бытавога назначэння, сродкаў сувязі, а таксама ў развіцці медыцынскага, гандлёвага, бытавога і іншых відаў абслугоўвання насельніцтва.

Сельскаму насельніцтву забяспечваецца роўны з гарадскім узровень (у разліку на душу насельніцтва) забеспячэння прамысловымі і харчовымі таварамі, а таксама перавага ў рэалізацыі яму легкавых аўтамабіляў і іншых транспартных сродкаў. Тавары з фіксаванымі цэнамі для жыхароў сяла і горада рэалізуюцца па адзіных цэнах.

Пенсіянерам, якія маюць асабістыя падсобныя гаспадаркі, для ўтрымання жывёлы штогод рэалізуецца ў разліку на адзін двор не менш 350 кг канцэнтраваных кармоў з фонду дзяржрэсурсаў, захаваўшы пры гэтым узровень сустрэчнага продажу іх за сельскагаспадарчую прадукцыю, які склаўся да 1990 года.

Артыкул 6. Ільготы ў жыллёвым будаўніцтве на сяле

Урад Беларускай ССР і мясцовыя Саветы народных дэпутатаў садзейнічаюць развіццю індывідуальнага жыллёвага будаўніцтва на сяле, забяспечваюць штогадовае павелічэнне рыначных фондаў у рэспубліцы на будаўнічыя матэрыялы не менш чым на 10 працэнтаў да поўнага задавальнення патрэбнасці ў іх. Пры гэтым 90 працэнтаў указаных фондаў перадаецца сельскім Саветам народных дэпутатаў для індывідуальных забудоўшчыкаў.

Грамадзянам, якія пражываюць у сельскай мясцовасці, на будаўніцтва індывідуальных жылых дамоў з надворнымі пабудовамі выдаюцца крэдыты на льготных умовах.

Жыхарам гарадоў, якія ажыццяўляюць індывідуальнае жыллёвае будаўніцтва ў сельскай мясцовасці, выдзяляюцца зямельныя ўчасткі ў існуючых сельскіх населеных пунктах пры наяўнасці свабодных зямель.

Размеры індывідуальных жылых дамоў і гаспадарчых пабудоў у сельскай мясцовасці не абмяжоўваюцца.

Артыкул 7. Ільготы на электраэнергію і адказнасць за электразабеспячэнне

Жыхары сельскіх населеных пунктаў выкарыстоўваюць электраэнергію на камунальныя патрэбы па льготных тарыфах без абмежаванняў.

Страты, прычыненыя сельскім спажыўцам пазапланавым ці аварыйным адключэннем электраэнергіі (за выключэннем стыхійных бедстваў), кампенсуюцца ва ўстаноўленым парадку ў поўным размеры за кошт вінаватых у гэтым арганізацый электразабеспячэння.

Артыкул 8. Ільготы спецыялістам сацыяльнай сферы, якія працуюць на сяле

Спецыялістам, якія працуюць ва ўстановах аховы здароўя, народнай адукацыі, культуры, фізкультуры і спорту, сацыяльнага забеспячэння, размешчаных у сельскай мясцовасці, устанаўліваюцца павышаныя на 20 працэнтаў службовыя аклады (тарыфныя стаўкі) у параўнанні з аплатай працы адпаведных спецыялістаў, што працуюць у гарадах.

Мясцовымі Саветамі народных дэпутатаў могуць уводзіцца дадатковыя павышаныя каэфіцыенты да заработнай платы работнікаў вышэй указаных прафесій у залежнасці ад тэрытарыяльнага размяшчэння навучальна-выхаваўчых, медыцынскіх, сацыяльна-культурных устаноў і ўзроўню сацыяльна-эканамічнага развіцця населеных пунктаў, а таксама можа выкарыстоўвацца кантрактная сістэма найму спецыялістаў.

Артыкул 9. Ільготы грамадзянам, якія пражываюць і выязджаюць у сельскія населеныя пункты працаадсутных тэрыторый

Грамадзянам, якія пражываюць у сельскіх населеных пунктах працаадсутных, а таксама выязджаюць у іх для работы ў сельскай гаспадарцы і сацыяльнай сферы сяла па запрашэннях гаспадарак і сельскіх Саветаў народных дэпутатаў, устанаўліваюцца наступныя льготы:

прадастаўляюцца пасля прыбыцця асобныя жылыя дамы (кватэры) з надворнымі пабудовамі, узведзеныя ці купленыя за кошт сродкаў бюджэту або гаспадарак;

жылыя дамы (кватэры) з надворнымі пабудовамі, узведзеныя ці купленыя за кошт сродкаў бюджэту, перадаюцца ім у асабістую ўласнасць пры ўмове пражывання іх і работы ў сельскай гаспадарцы або сацыяльнай сферы сяла ва ўказанай мясцовасці не менш 10 гадоў;

браніруецца жылая плошча па месцы іх пастаяннага жыхарства на ўвесь час работы ў сельскай гаспадарцы або сацыяльнай сферы сяла.

Пералік сельскіх населеных пунктаў працаадсутных недастаючых тэрыторый вызначаецца Саветам Міністраў Беларускай ССР ці па яго даручэнню іншым органам.

Артыкул 10. Ільготы для жанчын, якія працуюць у сельскай мясцовасці

Жанчынам, якія працуюць у сельскай мясцовасці, устанаўліваюцца наступныя льготы:

працягласць штогадовага асноўнага водпуску не менш 28 каляндарных дзён;

занятым непасрэдна ў вытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі адзін дадатковы выхадны дзень у месяц з захаваннем сярэдняй заработнай платы.

Жанчынам, якія прапрацавалі ў калгасах, саўгасах і іншых прадпрыемствах сельскай гаспадаркі, нарадзілі пяць і больш дзяцей і выхавалі іх да шаснаццацігадовага ўзросту, прадастаўляецца права выхаду на пенсію незалежна ад узросту, пры наяўнасці працоўнага стажу ў сферы непасрэднай вытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі не менш 20 гадоў з залікам у стаж работы часу догляду за дзецьмі або пры стажы работы не менш 10 гадоў без заліку ў стаж указанага часу догляду за дзецьмі.

РАЗДЗЕЛ III. Дзяржаўныя інвестыцыі і матэрыяльна-тэхнічнае забеспячэнне

Артыкул 11. Фарміраванне дзяржаўных капітальных укладанняў

Дзяржавай гарантуецца штогадовае выкарыстанне на сацыяльнае развіццё сяла і ўмацаванне матэрыяльна - тэхнічнай базы аграпрамысловага комплексу не менш палавіны агульнага аб'ёму капітальных укладанняў, якія выкарыстоўваюцца ў народнай гаспадарцы рэспублікі.

Не менш 40 працэнтаў дзяржаўных цэнтралізаваных капітальных укладанняў у рэспубліцы штогод накіроўваюцца на працягу 10 гадоў на рэалізацыю Дзяржаўнай праграмы адраджэння беларускага сяла.

Фарміраванне планаў будаўніча-мантажных работ і забеспячэнне іх матэрыяльна-тэхнічнымі рэсурсамі ажыццяўляецца на ўсіх узроўнях кіравання з улікам задавальнення патрэбнасцей у першую чаргу калгасаў, саўгасаў, сялянскіх (фермерскіх) гаспадарак, перапрацоўчых галін і аграпрамысловага комплексу ў цэлым.

Артыкул 12. Фінансавае забеспячэнне

1. Для забеспячэння прыярытэтнага сацыяльнага і эканамічнага развіцця сяла і аграпрамысловага комплексу ўстанаўліваецца штогадовае бюджэтнае фінансаванне ў аб'ёме не менш 20 працэнтаў ад расходнай часткі бюджэту з улікам інфляцыі (без уліку кампенсацый, падаражэнняў прамысловай прадукцыі, паслуг і заработнай платы, індэксацыі ў сувязі з ростам рознічных цэн, інфляцыі і іншых надбавак і датацый).

За кошт рэспубліканскага і мясцовых бюджэтаў ажыццяўляецца будаўніцтва ў сельскай мясцовасці аб'ектаў аховы здароўя, культуры, фізкультуры і спорту, народнай адукацыі, камунальнай гаспадаркі, газіфікацыі, электрыфікацыі, тэлефоннай сувязі, радыёфікацыі, унутрыгаспадарчых дарог, прадпрыемстваў перапрацоўчай прамысловасці, цяпліц, агароднінасадавінасховішчаў і халадзільнікаў, меліярацыйных аб'ектаў, а таксама эксплуатацыя меліярацыйных сістэм і водагаспадарчых збудаванняў міжгаспадарчага значэння, закладка ў калгасах, саўгасах і іншых сельскагаспадарчых прадпрыемствах садоў і іншых шматгадовых насаджэнняў. Затраты па будаўніцтву ўказаных аб'ектаў за кошт сродкаў калгасаў, саўгасаў і іншых прадпрыемстваў і арганізацый кампенсуюцца з рэспубліканскага і мясцовага бюджэтаў.

Валютныя асігнаванні аграпрамысловаму комплексу на мадэрнізацыю вытворчасці, укараненне прагрэсіўных тэхналогій, набыццё асобных відаў новых узораў машын і абсталявання, будаўніцтва заводаў па вытворчасці сучаснай тэхнікі прадугледжваюцца ў плане ў першачарговым парадку.

Артыкул 13. Матэрыяльна-тэхнічнае забеспячэнне

Аграпрамысловаму комплексу асноўныя віды матэрыяльна-тэхнічных рэсурсаў для вытворчых, навукова-даследчых і рамонтна - эксплуатацыйных патрэб, уключаючы сацыяльную сферу сяла, выдзяляюцца цэнтралізавана мэтавым назначэннем ў аб'ёмах, якія задавальняюць нарматыўную патрэбнасць у іх.

Патрэбнасць аграпрамысловага комплексу рэспублікі ў прадукцыі вытворча-тэхнічнага і хімічнага назначэння, якая выпускаецца прадпрыемствамі, размешчанымі на тэрыторыі Беларускай ССР, задавальняецца ў поўным аб'ёме, а па прадукцыі, што выпускаецца за межамі рэспублікі, улічваецца ў поўным аб'ёме пры заключэнні міжрэспубліканскіх дагавораў па ўзаемных пастаўках.

РАЗДЗЕЛ IV. Падаткі, крэдыты і страхаванне

Артыкул 14. Ільготы па падатках і крэдытах

Саўгасы, калгасы, міжгаспадарчыя і іншыя сельскагаспадарчыя прадпрыемствы (аб'яднанні) выплачваюць падатак з прыбытку па стаўках, што ўстанаўліваюцца абласнымі і Мінскім гарадскім Саветамі народных дэпутатаў, але не вышэй узроўню, які склаўся да 1991 года.

Прадпрыемствы, навукова-вытворчыя аб'яднанні і іншыя арганізацыі аграпрамысловага комплексу па вытворча-тэхнічнаму, транспартнаму і навуковаму абслугоўванню, матэрыяльна-тэхнічнаму забеспячэнню, рамонту і вытворчасці тэхнікі і абсталявання, абслугоўванню арашальных і асушальных сістэм выплачваюць падатак з прыбытку ў размеры 10 працэнтаў, прадпрыемствы перапрацоўчых галін аграпрамысловага комплексу — 20 працэнтаў. Прыбытак, які атрымліваецца ад вытворчасці прадуктаў дзіцячага харчавання, падаткам не абкладаецца.

Прыбытак прадпрыемстваў па перапрацоўцы сельскагаспадарчай прадукцыі, якія ствараюцца ў сельскай мясцовасці, у першыя пяць гадоў работы падаткам не абкладаецца.

Прыбытак падрадных будаўнічых, рамонтна-будаўнічых і іншых арганізацый аграпрамысловага комплексу, атрыманы ад будаўніцтва і рамонту вытворчых аб'ектаў аграпрамысловага комплексу, абкладаецца падаткам у размеры 7 працэнтаў.

Прыбытак прамысловых, абслуговых прадпрыемстваў аграпрамысловага комплексу, атрыманы ад вытворчасці новых відаў машын і абсталявання для аграпрамысловага комплексу, першыя тры гады пасля іх асваення падаткам не абкладаецца.

Поўнасцю вызваляецца ад падаткаабкладання прыбытак навучальных устаноў, якія ажыццяўляюць на гасразліковай аснове падрыхтоўку, павышэнне кваліфікацыі і перападрыхтоўку кадраў для аграпрамысловага комплексу.

Не абкладаецца падаткам сума прыбытку прадпрыемстваў і арганізацый незалежна ад форм уласнасці, якая накіроўваецца ў фонд сацыяльнага развіцця сяла мясцовых Саветаў народных дэпутатаў.

Прыбытак будаўнічых, мантажных і іншых прадпрыемстваў і арганізацый, прадпрыемстваў будындустрыі і прамысловасці, атрыманы ад будаўніцт-

(Заканчэнне на 5-й стар.).

---

* з улікам змяненняў, унесеных Вярхоўным Саветам БССР 7 чэрвеня 1991 года

Народная газета

Аб прыярытэтным сацыяльна-культурным і эканамічным развіцці сяла і аграпрамысловага комплексу

Закон Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі

(Заканчэнне. Пачатак на 4-й стар.).

ва ў сельскай мясцовасці жылля, аб'ектаў сацыяльнай сферы, камунальнага назначэння, газіфікацыі і электрыфікацыі, дарог унутрыгаспадарчага назначэння, падаткам не абкладаецца.

Калгасы вызваляюцца ад платы падаходнага падатку з фонду аплаты працы, зрасходаванага на будаўніцтва аб'ектаў вытворчага і невытворчага назначэння, што ажыццяўляецца гаспадарчым спосабам.

Прадпрыемствы аграпрамысловага комплексу, якія забяспечылі прырост вытворчасці тавараў народнага спажывання ў натуральным выражэнні, пакідаюць у сваім распараджэнні палавіну падатку з абароту, налічанага ад павелічэння рэалізацыі ўказаных тавараў у параўнанні з адпаведным перыядам папярэдняга года.

Прыбытак прадпрыемстваў лясной гаспадаркі, атрыманы ад лесагаспадарчай дзейнасці, пабочнага карыстання лесам і вытворчасці тавараў народнага спажывання з адходаў, падаткам не абкладаецца.

Прыбытак прамысловых прадпрыемстваў, якія не ўваходзяць у аграпрамысловы комплекс, атрыманы ад выканання разавых заказаў на выраб машын і абсталявання для аграпрамысловага комплексу, абкладаецца падаткам у палавінным памеры.

Падсобныя промыслы і вытворчасці сельскагаспадарчых прадпрыемстваў не абкладаюцца падаткам з прыбытку і вызваляюцца ад платы падатку з абароту, а па цэхах, якія вырабляюць пладова-ягадныя віны,— ад платы плацяжоў у бюджэт з прыбытку.

Мясцовыя Саветы народных дэпутатаў могуць прадастаўляць дадатковыя льготы па падатку на прыбытак у межах сум прыбыткаў, якія залічваюцца ў мясцовыя бюджэты.

Калгасам, саўгасам, навукова-вытворчым аб'яднанням і іншым прадпрыемствам і арганізацыям аграпрамысловага комплексу крэдыты прадастаўляюцца на льготных умовах. Парадак, умовы і памеры льготных працэнтных ставак крэдытаў устанаўліваюцца Саветам Міністраў Беларускай ССР.

Артыкул 15. Меры па выраўноўванню адрозненняў у эканамічным і сацыяльным узроўні развіцця сяла

Дзяржавай ажыццяўляецца сістэма мер па выраўноўванню сацыяльна-эканамічных умоў гаспадарання сельскагаспадарчых таваравытворцаў, якія знаходзяцца ў неаднолькавых вытворчых і прыродна-кліматычных умовах.

Саветам Міністраў Беларускай ССР вызначаюцца сельскія раёны з нізкім базавым узроўнем эканомікі і сацыяльнага развіцця сяла. У гэтыя раёны на льготных умовах падаткаабкладання прыцягваюцца савецкія і замежныя інвестыцыі.

Выраўноўванне эканамічных умоў гаспадарання сельскагаспадарчых таваравытворцаў, якія знаходзяцца ў неаднолькавых прыродна-кліматычных умовах, ажыццяўляецца праз дыферэнцыяльную рэнту.

Парадак утварэння і выкарыстання дыферэнцыяльнай рэнты вызначаецца Саветам Міністраў Беларускай ССР.

Артыкул 16. Маёмаснае страхаванне

Калгасы, саўгасы, іншыя сельскагаспадарчыя прадпрыемствы і арандатары страхуюць сваю маёмасць добраахвотна.

РАЗДЕЛ V. Эквівалентнасць тавараабмену і цэны

Артыкул 17. Эквівалентны тавараабмен

Дзяржава праз падатковую палітыку і сістэму цэн гарантуе пастаяннае захаванне эквівалентнага тавараабмену паміж сельскай гаспадаркай і прамысловасцю, іншымі галінамі народнай гаспадаркі.

Артыкул 18. Цэны і кампенсацыі

Для забеспячэння парытэту цэн на прамысловую і сельскагаспадарчую прадукцыю штоквартальна Саветам Міністраў Беларускай ССР праводзіцца іх індэксацыя і забяспечваецца сельскай гаспадарцы поўная бюджэтная кампенсацыя затрат ад падаражэння сродкаў вытворчасці і паслуг з наступным штогадовым змяненнем закупачных цэн.

Кампенсацыя, якая выплачваецца работнікам калгасаў, саўгасаў, абслуговых арганізацый аграпрамысловага комплексу ў сувязі з павышэннем рознічных цэн, штомесячна выплачваецца за кошт сродкаў бюджэту.

РАЗДЗЕЛ VI. Навука і кадры

Артыкул 19. Фінансаванне навуковых даследаванняў

Правядзенне навуковых даследаванняў па развіццю сяла і аграпрамысловага комплексу, развіццё матэрыяльна-тэхнічнай базы навуковых устаноў і ўкараненне дасягненняў навукі ў вытворчасць ажыццяўляецца за кошт рэспубліканскага бюджэту ў аб'ёмах, якія вызначаюцца мэтавымі навукова-тэхнічнымі праграмамі.

Артыкул 20. Падрыхтоўка кадраў

Дзяржавай ажыццяўляецца падрыхтоўка, перападрыхтоўка і павышэнне кваліфікацыі кадраў для ўсіх форм гаспадарання аграпрамысловага комплексу.

Фінансаванне расходаў на гэтыя мэты, а таксама выданне вучэбнай, вучэбна-метадычнай літаратуры, даведнікаў і даведачных дапаможнікаў для аграпрамысловага комплексу ажыццяўляюцца за кошт рэспубліканскага бюджэту.

Старшыня Вярхоўнага Савета Беларускай ССР М. ДЗЕМЯНЦЕЙ.

29 мая 1991 г.
гор. Мінск

Пастанова Вярхоўнага Савета Беларускай ССР

Аб увядзенні ў дзеянне Закона Беларускай ССР «Аб прыярытэтным сацыяльна-культурным і эканамічным развіцці сяла і аграпрамысловага комплексу».

Вярхоўны Савет Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі **пастанаўляе:**

1. Увесці ў дзеянне Закон Беларускай ССР «Аб прыярытэтным сацыяльна-культурным і эканамічным развіцці сяла і аграпрамысловага комплексу» з 1 ліпеня 1991 года, а частка 4 артыкула 3, артыкулы 8 і 12 гэтага Закона — з 1 студзеня 1992 года.

2. Палажэнні Закона «Аб прыярытэтным сацыяльна-культурным і эканамічным развіцці сяла і аграпрамысловага комплексу» ўлічваюцца ў абавязковым парадку пры распрацоўцы і прыняцці іншых актаў заканадаўства, праграм сацыяльна-эканамічнага развіцця, дзяржаўнага плана і бюджэту рэспублікі.

3. Даручыць Савету Міністраў Беларускай ССР:

у 1991 годзе штоквартальна кампенсаваць калгасам, саўгасам, міжгасам і іншым сельскагаспадарчым прадпрыемствам, абслуговым арганізацыям затраты ў сувязі з падаражэннем прамысловай прадукцыі (паслуг), не ўключаныя ў дзеючыя закупачныя цэны на сельскагаспадарчую прадукцыю;

да 1 верасня 1991 года прадставіць у Вярхоўны Савет Беларускай ССР прапановы аб прывядзенні заканадаўчых актаў Беларускай ССР у адпаведнасць з указаным Законам;

да 1 снежня 1991 года распрацаваць Дзяржаўную праграму адраджэння беларускага сяла;

прывесці рашэнні ўрада Беларускай ССР у адпаведнасць з Законам Беларускай ССР «Аб прыярытэтным сацыяльна-культурным і эканамічным развіцці сяла і аграпрамысловага комплексу».

Старшыня Вярхоўнага Савета Беларускай ССР М. ДЗЕМЯНЦЕЙ.

29 мая 1991 г.
гор. Мінск

Футбол

Звездный час Юрия Курбыко

Не так часто в жизни вратарей выпадают подобные моменты. После перерыва Юрий Курбыко не спеша шел через футбольное поле к противоположным воротам, а семнадцать тысяч зрителей скандировали: «Ю-ра, Ю-ра...» Не знаю, что чувствовал в этот момент Юрий, может, на протяжении всех 110 встреч вспомнил всю непростую футбольную жизнь, но чувства болельщиков как на стадионе, так и у экранов телевизоров можно было выразить только одним словом — благодарность. Благодарность за самоотверженную игру. Ту самую, которую так долго в нынешнем сезоне ожидали белорусские любители футбола.

Да, в этот день на минском стадионе «Динамо» действительно играли в футбол. Не отбывали, как иногда бывает, «номер», не тянули время и т. д., а самозабвенно играли. Может, потому, что и соперники, московские динамовцы, вышли на поле, чтобы бороться. В первые же минуты футболисты обменялись острыми выпадами, закончившимися красивыми ударами в створ ворот. Но вратари не дрогнули. Где-то на девятой минуте в штрафную площадку минчан врывается Колыванов. Сильнейший удар лучшего бомбардира нынешнего первенства — и Курбыко каким-то чудом в невероятнейшем броске переводит мяч на угловой. Тут же следует красивый под бурные аплодисменты дриблинг Жуты. Великолепно! У того сегодня персональный сторож — Долгов. Причем опекун отнюдь не стесняется в выборе оборонительных средств. Но все-таки именно Величко, в адрес которого последнее время в прессе сыплются не только дифирамбы, но и шишки, удался его «коронный» отрыв. В мгновение ока он вырвался с мячом к воротам. Впереди только защитник и вратарь. Мог, конечно, мог Валерий забивать и сам, но видя, что слева в гораздо лучшей позиции находится Сокол, не пожадничал, отдал пас. Ветеран, как в лучшие годы, буквально «расстрелял» ворота Уварова, добавив тем самым к своему недавнему «хеттрику» четвертый гол в сезоне.

Москвичи бросились отыгрываться. Игра пошла красивая, обоюдоострая. Против фамилии Курбыко в моем блокноте стали появляться восклицательные знаки. Наш вратарь в этот день был просто непробиваемым. Самый большой восклицательный знак появился в блокноте на 45-й минуте.

Судья Шароян из города Октемберяна уже, похоже, собирался дать свисток на окончание тайма, как вдруг Лесун уложил на зеленый газон ворвавшегося в штрафную Кирьякова. Свисток Шарояна и его красноречивый жест возвестили о пенальти. Стадион затих. Чтобы через минуту взорваться овациями. Курбыко одиннадцатиметровый парирует! Да, сегодня его день.

Второй тайм голов не принес. Но голевыми моментами был переполнен. Трижды мог отличиться тот же Сокол. Один на один выходил Мархель, пытавшийся обыграть всю защиту москвичей и доведший однажды мяч до самой стойки ворот. Из стопроцентной ситуации «промазал» Величко.

Не спали в шапку и москвичи. Раз за разом пробовали переиграть нашего вратаря Колыванов, Симутенко, Кирьяков. Тщетно. Повторяюсь, но Юра в этот день был непробиваемым.

Возможно, отчет получился несколько мажорным. Конечно, были шероховатости и огрехи. Но не могу не припомнить слова одного из грандов нашего футбола, приведенные в газете «Советский спорт»: «На глазах мужают молодые минчане». Как говорится, ни убавить, ни прибавить. Игра пошла, а это главное!

Валерий ДРОЗДОВ.

Шашки

МНОГОГРАННЫЙ ТАЛАНТ
Н. КУКУЕВ

Белые: Д. b2, c3, пр. b4 (3).
Черные: пр. d6, e7, g3, g7, h8 (5).

ВЫИГРЫШ.

Этюд, который мы предлагаем вниманию читателей, составлен выдающимся шашистом Николаем Александровичем Кукуевым (1875—1951). Более 60 лет продолжалась творческая деятельность Кукуева в разных областях шашечного искусства. Он был одним из сильнейших мастеров страны, крупный теоретик. Разработанный им дебют «Гамбит Кукуева» и в наше время является одним из самых популярных. Огромное творческое наследие оставил Кукуев в шашечной композиции, которой начал заниматься очень рано. Свою первую композицию он составил в четырнадцатилетнем возрасте. Важное значение для популяризации этого вида искусства имела его книга «125 шашечных этюдов», которая выдержала четыре издания. Свои решения этюда присылайте по адресу: **220010, Минск, Дом правительства, комн. 369, редакция «Народной газеты», «Шашки».**

Приводим одну из партий Кукуева, сыгранную в чемпионате СССР 1925 года. Соперником его был неоднократный чемпион России С. Воронцов.

Н. КУКУЕВ — С. ВОРОНЦОВ

1. cb4 de5 2. ba5 bc5 3. ef4 ed6 4. bc3 fg5 5. cb4 ge3 6. ff6 (здесь возможно и 6. df4, что вело к более изученным позициям) 6. ...ge5 7. gh4 hg7 8. hg3 gf6 9. de3 fe7 10. gh2 (в современной теории более сильным считается продолжение 10. ab2) 10. ...cd4 (здесь следовало предпочесть 10. ...ed4, но черные надеются при помощи временной жертвы шашки захватить центральные поля) 11. ec5 hg5? Последовательно, но, как выясняется, Воронцов не учел в своих расчетах блестящего ответа соперника. 12. gf4! ge3 13. ab6! cc3 14. ab4! ca5 15. ed2! И ситуация прояснилась. Белые проходят в дамки, что дает им решающее преимущество. 15. ...db4 16. df8. **Черные сдались.**

Александр ЛУКАШЕНКО:

«ЭТО НАШ ПОСЛЕДНИЙ ШАНС!»

(Окончание. Начало на 1-й стр.).

но подписывайте его и приходите на заседание группы, там всех увидите. Однако так они не соглашаются. Их интересуют только списки.

Повторяю, давление на нас очень сильное, но, я думаю, для рядовых коммунистов знать всех пофамильно не столь важно. Есть заявление, в котором выражена наша позиция, есть семь депутатов, которые подписали это заявление. И уже сами партийные организации пусть решают, поддерживают они нас или ЦК КПБ.

Лично я убежден, что большинство рядовых коммунистов поддержат именно нашу позицию. Мне приходят телеграммы, в которых люди прямо говорят, что это последняя надежда сохранить партию, последняя надежда сохранить в ней честных людей.

Нас обвиняют, что мы не зарегистрированы. Но, извините, это не наша вина: во временном регламенте четко записано, что могут создаваться фракции. И для того, чтобы фракция была зарегистрирована, достаточно объявить о ее целях, задачах и составе. Поэтому несерьезны ссылки на то, что, мол, неэтично, коль не зарегистрированы, делать какие-то заявления. Ведь никто же не объявлял безнравственной компартию только потому, что она десятилетиями не была зарегистрирована.

— Завтра (разговор состоялся 28 июня) начнется пленум ЦК КПБ. Скорее всего, на нем будет рассматриваться и заявление вашей фракции...

— Да, завтрашний пленум как раз касается работы коммунистов в Советах. И я не сомневаюсь нисколько, что Центральный Комитет осудит нашу деятельность. И это его право. Но мы обратились к первичным организациям, и если наша идея реальна, она должна овладеть умами коммунистов трезвомыслящих, желающих для своих детей лучшей жизни.

— Возможно, не все наши читатели знакомы с вашим заявлением. Назовите еще раз его основные положения.

— Первое: мы считаем, что ЦК КПБ отошел от установок XIX Всесоюзной партийной конференции и XXVIII съезда КПСС, поворачивает к той политике, которая проводилась до 1985 года. Второе: во время предвыборной борьбы партия давала избирателям обещания, теперь они не выполняются. Третье: партийные органы до сих пор вмешиваются в хозяйственные и государственные дела, хотя шестая статья Конституции давно изменена. Четвертое: мы считаем, что партия должна обладать лишь той собственностью, которая ей необходима для выполнения уставных и программных целей. А что происходит сейчас? Собственность партии явно чрезмерна, к тому же используется только для нужд партаппарата, рядовой коммунист ничего от нее не имеет. Мы всегда говорили, что партия — это часть народа. Так давайте и передадим часть собственности народу!

— Предъявлять претензии всегда легче, а вот предложить реальный выход из кризиса...

— Пока мы не развяжем руки товаропроизводителям, пока не дадим реально, на деле, а не на словах, права развернуться всем формам собственности, пока будем протаскивать законопроекты, в которых так и сквозит диктаторский дух, до тех пор никакого выхода не найдем. Мы должны дать возможность работать тем, кто хочет, должны дать желающим землю, помочь тем, кто готов стать хозяином фабрики, магазина, любого другого предприятия. Нам нужны хозяева! Без них, без свободы в производстве республика никогда не станет богаче!

— Александр Григорьевич, вы сказали, что надеетесь на обсуждение в первичных партийных организациях заявления фракции «Коммунисты Белоруссии за демократию». Что делать тем организациям, которые поддержат вашу позицию?

— Нам необходимо знать о каждой такой организации, о каждом коммунисте. Конечно, они могут написать любому из семи депутатов, подписи которых стоят под заявлением. Но лучше было бы (если редакция «Народной газеты» не против), чтобы свои резолюции и мнения они присылали в редакцию.

Если нашу позицию по-настоящему поддержат первичные организации, то это будет самый настоящий шанс спасти партию, спасти всю республику. Мы очень надеемся на это...

Вел интервью Сергей ПЛЫТКЕВИЧ.

От редакции: Мы готовы получить все письма, резолюции, заявления. Единственная просьба—на конверте сделать пометку: «Для фракции «Коммунисты Белоруссии за демократию».

Посетитель пришел в редакцию

Нигде нет управы

на директора совхоза «Сергеевичи» Пуховичского района ПОРЕЦКОГО Павла Даниловича

НАША СПРАВКА.

Товарищ Порецкий П. Д. родился в 1954 году. В 1973 году закончил сельхозтехникум, в 1985 г. — Белорусскую сельскохозяйственную академию. По специальности — ученый агроном.

Работал бригадиром, главным агрономом совхоза, заместителем председателя колхоза в Кировском районе. С декабря 1985 г. — директор совхоза «Сергеевичи».

Член КПСС, член Пуховичского райкома КПБ.

Народный депутат двух Советов — Сергеевичского сельского и Пуховичского районного.

Нынешнюю жизнь сладкой не назовешь. Нелегко горожанину, трудно и тому, кто живет на селе. Особенно люди почувствовали это, когда поднялись в два-три раза цены на продукты питания. И если раньше, скажем, колхозник на своем подворье держал пару свиней, откармливая их хлебом или мукой, купленными в государственном магазине, то теперь они ему не по карману — кусаются цены.

Выход один — иметь побольше земли для выращивания кормов скоту. Зная об этом, наше правительство и разрешило сельским жителям брать ее в личное пользование — кто сколько хочет, но не больше гектара. Деловой подход. И люди оценили это сразу. Знали, конечно, что дополнительный участок земли обработать будет не так просто, зато он даст неплохую выгоду.

Примерно так рассуждал и Евгений Антонович Островский с Юлией Павловной — своей женой. Тридцать соток приусадебного участка у них есть. Половину его занимает сад. Под тенью деревьев овощи не растут. Остальные пятнадцать соток пришли в негодность — не один десяток лет там высаживали картошку, земля истощилась.

В прошлом году совет трудового коллектива совхоза «Сергеевичи» принял решение на таких приусадебных участках посеять траву для коров, а землю под картошку дать в поле. Нарезали там делянку в двенадцать соток и Островским. Посовещались Евгений Антонович с Юлией Павловной и пришли к выводу, что такого участка земли для них маловато. Еще бы соток десять под картошку. Тогда бы и себе хватило, и скотине. А образуются излишки — можно продать. Лишний рубль не помешает. Оба ведь пенсионеры, свободных денег в доме не водится.

С такими мыслями и направилась Юлия Павловна к председателю Сергеевичского сельского Совета народных депутатов В. Реуту. Он внимательно выслушал ее и, откровенно говоря, разочаровал — оказывается, у сельского Совета нет свободной плодородной земли, он может дать землю-неудобицу, и то в д. Слонище, что в девяти километрах от Сергеевич. Такой вариант Островских не устроил. Во-первых, обработать бросовую землю они не смогут — сил не хватит, не тот возраст. Во-вторых, находится она далеко. Председатель развел руками, дескать, и рад бы, но ничем помочь не могу.

Юлия Павловна заспешила к директору местного совхоза Павлу Даниловичу Порецкому. Тот сказал, мол, нужно разрешение райисполкома. Островская с заявлением в руках направилась к председателю Пуховичского райисполкома Илье Ивановичу Третьякову. Тот без всяких проволочек подписал бумагу, дал документ директору совхоза о том, чтобы Островским выделили дополнительный участок земли в поле севооборота вместе с жителями деревни.

Можно понять состояние Юлии Павловны в ту минуту — она возвращалась домой, как на крыльях. Но радость была преждевременной. Порецкий не то чтобы дал землю, но даже не взял в руки... документ.

Островская вновь едет в Пуховичи к Третьякову. Тот пишет на заявлении резолюцию главному инженеру-землеустроителю Н. Жукову, чтобы тот разобрался и решил вопрос. Но директор заладил свое — не дам, у них земли хватает. После этого Юлия Павловна восемь раз звонила в райисполком. На противоположном конце провода обещали уломать Порецкого, каждый раз советовали подойти к нему, дескать, вопрос будет решен положительно. Восемь раз эта, уже в годах, женщина подходила к директору совхоза и уходила от него расстроенная.

Приближался День Победы. В канун великого праздника на прием к неукротимому директору решил зайти сам Евгений Антонович Островский. Ветеран войны, у него пятьдесят лет трудового стажа. «Не может быть, — убеждал себя бывший фронтовик, — чтобы не подписал заявления. Я же на фронте рисковал своей жизнью, освобождая эту землю от врага...» И что вы, дорогие читатели, думаете? Евгений Антонович ушел, как говорят, не солоно хлебавши.

На Павла Даниловича пытались повлиять народный депутат БССР И. Макаревич, первый секретарь райкома партии А. Зеневич и некоторые другие руководящие работники района. Но не тут-то было — директор оказался крепким орешком. Он как тот кот Васька: других слушает, а дело свое делает. Павел Данилович, видимо, возомнил себя единственным хозяином во всей округе. Ему наплевать на указания председателя райисполкома и мнение других представителей народной власти.

Не получили своих желанных соток и бывший партизан Александр Иванович Шелег и Нина Петровна — его жена, тоже фронтовичка.

И тогда Юлия Павловна направилась в Минск. Зашла в нашу редакцию. От обиды дрожит голос, на глазах блестят слезы. Неужели они, Островские, чей совместный трудовой стаж составляет почти девяносто лет, не заслужили внимания к себе, этих проклятых десяти соток земли? Кто же позаботится о пенсионерах, которые отдали свое здоровье, обрабатывая эту самую землю если этого не сделают местные руководители? Откуда эта черствость, неуважение к пожилым людям? Оказывается, такой «чуткостью» здесь не обделяют не только ветеранов войны и труда, но и людей значительно моложе их. Не потому ли из совхоза уходят лучшие специалисты в соседнее хозяйство? А Павел Данилович думает, что их кто-то сманивает...

Николай РЕЧКОВСКИЙ.

Ці не «абціснуць» калгаснікаў?

Зараз шмат пішуць аб раздачы зямлі ўсім, хто жадае яе апрацоўваць. А з чым застануцца калгасы і саўгасы? Хутка ўсё захопяць аднаасобнікі, і горад не будзе атрымліваць сельгаспрадукцыю па дзяржаўнай цане.

Уладзімір СІМАНЬКОЎ.

г. Орша.

Апаскі дарэмныя. Як паведамілі ў Віцебскім аблвыканкаме, ніхто не збіраецца разбураць калектыўныя гаспадаркі, якія належным чынам карыстаюцца зямлёй. Але не сакрэт, што ёсць і адмоўныя прыклады. У такіх «гаспадароў» найбольш запядбалыя ўчасткі могуць адчужацца. Усе гэтыя пытанні вырашае абласны аддзел па зямельнай рэформе і землекарыстанню. Бясспрэчна, перш за ўсё ў запасны зямельны фонд мясцовых Саветаў, адыдуць плошчы, якія ўвогуле не выкарыстоўваюцца. Калі калектыўная гаспадарка не ў стане эфектыўна працаваць на ўсёй сваёй тэрыторыі, трэба зямлю ўразаць і аддаваць тым, хто жадае і можа на ёй добра працаваць. Зразумела, што такі падыход будзе і да фермераў, калі пасля атрымання надзелаў яны развядуць на іх пустазелле.

Сялянскіх гаспадарак у вобласці пакуль што каля двухсот, і саставіць канкурэнцыю калгасам і саўгасам яны не змогуць. Але ў будучым гэта магчыма, калі пакажуць прыклад працавітасці і беражлівасці.

Сколько в овощах нитратов?

Купил арбуз в овощном магазине. Но сказать о наличии нитратов в нем продавец не смогла. Кто в столице контролирует качество сельхозпродукции, поступающей в магазины, и где можно самому проверить, сколько нитратов и радионуклидов в продуктах питания?

Владимир БУТЬКО.

г. Минск

Как пояснил и. о. председателя горагропрома Вячеслав Криштаносов, любая сельхозпродукция, реализуемая через систему овощных магазинов и выездных торговых точек, имеет сертификат, заполненный санэпидстанцией. В нем отмечено содержание нитратов и радионуклидов, их соответствие норме. С обратной стороны ценника об этом должна быть запись (например, нитраты в норме согласно сертификату №...). И каждый покупатель может в этом убедиться.

У главного санитарного врача городской СЭС Виктора Челнова пока претензий к торговле нет. За вторую неделю июня проведено около сотни проб на нитраты и 57 анализов на радионуклиды. Зафиксирована лишь одна проба с повышенным содержанием радионуклидов (молоко из Крупского района, проверенное у частного лица).

Минчанам проверить содержание нитратов в продуктах питания можно лишь в городской СЭС по адресу: ул. Бровки, 13, лабораторный корпус, 8 этаж (после 14 часов). Пробы на наличие радионуклидов выполняют девять районных СЭС и пункты проверки от предприятия «МАТЭНА»: ул. Калиновского, 69 (с 12 до 18, кроме выходных дней), Логойский тракт, 39, корпус 2 (с 9 до 12 и с 14 до 18), ул. Красная, 8 (с 9 до 14).

Як атрымаць грошы?

Пасля красавіцкага павялічэння цэн былі ўзняты на 40 працэнтаў і сумы на асабістых рахунках грамадзян у ашчадных банках. З першага ліпеня можна атрымаць частку налічанай звыш уклада сумы. А які парадак атрымання гэтых грошай і ці ёсць абмежаванне ў часе?

Рыгор ПРЫХОДЗЬКА.

Слаўгарадскі раён.

Як паведамілі ў Мінскім гарадскім упраўленні Ашчадбанка СССР, час выплаты не абмежаваны. Парадак можна разгледзець на наступным прыкладзе: калі да індэксацыі ўкладаў на ашчадкніжцы знаходзіліся 1000 рублёў, то ўкладчык дадаткова атрымае 40 працэнтаў ад гэтай сумы, ці 400 рублёў. 200 рублёў залічваюцца на гэтую ж ашчадную кніжку (гадавы працэнт — у залежнасці ад віду рахунка, на якім знаходзіцца 1000 рублёў), іх можна атрымаць сёлета пасля першага ліпеня. На астатнія 200 рублёў заводзіцца новая ашчадная кніжка (пад сем працэнтаў гадавых). Атрымаць гэтыя грошы можна толькі пасля першага ліпеня 1994 года.

Как проводится Таинство Святого Крещения?

Хотела бы крестить свою дочь. Когда это лучше сделать?

Людмила ЕСМАНОВИЧ.

г .Минск.

Желающие принять Таинство Святого Крещения в минском Свято-Духовом кафедральном соборе должны иметь предварительную беседу со священником. Для взрослых, готовящихся принять Святое Крещение, а также для родителей и восприемников (крестных) беседы об истинах Православной веры и нормах христианской жизни проводятся ежедневно с 12 до 13 и с 19 до 20 часов (кроме понедельника). Время крещения устанавливается после беседы со священником.

Восприемником (крестным) может быть только крещенный православный христианин. На Святое Крещение необходимо приходить в чистой праздничной одежде без украшений. Крещаемым иметь при себе полотенце.

Мини-трактор—для фермера или миллионера?

Слышал, что на Минском тракторном заводе начат выпуск мотоблока МТЗ-08. Прошу сообщить его основные технические характеристики, а также, где и когда этот мотоблок можно будет приобрести для личного подворья?

Иван РАБЦЕВИЧ.

Ганцевичский район.

Действительно, как пояснили в КБ мотоблоков Минского тракторного завода, в конце текущего года планируется выпустить первую промышленную партию, только не мотоблока МТЗ-08, а мини-трактора «Беларусь» МТЗ-082 в количестве 100 штук. В дальнейшем их промышленное производство будет налажено на заводе в Сморгони. К 1995 году там должны выйти на полную мощность, т. е. 30 тысяч штук в год.

Отпускная цена на мини-трактор еще не определена, и первая партия будет реализована через аукционную продажу.

МТЗ-082 — четырехколесный мини-трактор с двумя ведущими мостами, мощность — 10 л. с., вес — около 400 кг, четыре передачи вперед и три назад (первая передача — 2—3 км/ч, максимальная скорость — 15 км/ч), дорожный просвет — 270 мм. Мини-трактор имеет гидравлическую навесную систему грузоподъемностью 150 кг и электрооборудование.

Рубрику ведет Юрий НОЯРОВИЧ.
Рисунки Олега ПОПОВА.

Криминальная хроника

ПО ГОРЯЧИМ СЛЕДАМ

Оперативная группа Заводского РОВД Минска в составе оперуполномоченного уголовного розыска Олега Пархоця и милиционера Сергея Викторова прибыла на место происшествия в момент, когда следы преступников, как говорят, еще не успели остыть. В раскрытой настежь двери квартиры стояли растерянные хозяин с хозяйкой, на полу валялись разбросанные вещи и стулья.

Женщина рассказала:

— Дверь в квартиру я открыла, совершенно не думая, кто за ней стоит. Сон как рукой сняло, когда почувствовала лезвия двух ножей, приставленных к шее и спине. Какие-то секунды они держали меня в оцепенении, а потом бросились в комнату за вещами. Этим я воспользовалась, выбежала из квартиры, позвонила...

...Машина повернула в полутемный закоулок, и на фоне дальнего фонаря мелькнули двое человек.

Оперативник вывернул руль автомобиля, и она устремилась наперерез убегающим. До них оставалось метров пятнадцать, когда Пархоць нажал на тормоза и бросился догонять того, который выбросил на дорогу награбленное, а Сергей Викторов побежал за другим. Пархоць выстрелил из пистолета вверх и услышал, как об асфальт брякнул нож: таким образом отрекался от краденого и оружия спасавшийся от возмездия злоумышленник. Олег настиг его в подъезде дома. Так двадцатидвухлетний преступник Я., ранее дважды судимый, оказался перед перспективой нового срока.

УКРАЛИ БЫТОВКУ

Растущее не по дням, а по часам дачное строительство вынуждает кое-кого из мечтающих о своей «фазенде» идти на воровство стройматериалов, так как в специализированных магазинах их не купишь. В Минске, например, строительные объекты после ухода рабочих охраняются теперь милицией. А вот в Гродно прораб специализированного управления спецтреста «Белтеплоизоляция» С. Шкут обратился в райотдел после того, как неизвестные украли в организации бытовку, стоимостью которой примерно 6 000 рублей.

СХВАТКА БЫЛА КОРОТКОЙ

У старшего сержанта Миши Вардания за плечами пятнадцать лет милицейской службы в отделе охраны Советского РОВД Минска. Поэтому он, когда сработала сигнализация в одной из квартир, подшучивал по дороге над молодыми милиционерами Дмитрием Зиневичем и Дмитрием Карадашем... Но потом дело приняло серьезный оборот. Когда милиционеры заблокировали выходы из квартиры, то воры не захотели просто так сдаться в руки милиции, а во всю мощь распрямили плечи. Вот тут-то и пришлось Мише показывать свое мастерство и сноровку не на словах, а на деле. Не подвели и молодые ребята. Вместе они моментально положили налетчиков на пол.

На днях все трое были поощрены начальником.

ЗАДЕРЖАН И ВТОРОЙ...

БЫХОВ. Оперативная группа РОВД и УВД области задержала на животноводческой ферме колхоза имени К. Либкнехта и другого военнослужащего, причастного к гибели караула в одной из воинских частей.

Виктор ПОТАПЕНКО, сотрудник МВД БССР.

Хотите—верьте, хотите—нет

Знаки зодиака обещают...

...**КОЗЕРОГУ** (22 декабря — 20 января) — «медленный прогресс», спад трудовой, творческой инициативы и активности.

...**ВОДОЛЕЮ** (21 января — 19 февраля): для вас наметится спад интеллектуальных способностей, необходим отдых.

...**РЫБАМ** (20 февраля — 20 марта) — старые проблемы, но в начале июля предвидится счастливое событие.

...**ОВЕНУ** (21 марта — 20 апреля): вас ждет период преодоления препятствий, но, судя по всему, никто не сможет вас остановить. Не забывайте о здоровье.

...**ТЕЛЬЦУ** (21 апреля — 21 мая) — возможность конфликтов. Не теряйте выдержки и самообладания и принимайте мудрое решение. Таким образом вы избавитесь от неприятных чувств.

...**БЛИЗНЕЦАМ** (22 мая — 21 июня) — неплохие новости, вас ждут успех и любопытные предложения, однако будьте во всем уравновешенны.

...**РАКУ** (22 июня — 23 июля) — финансовый прессинг.

...**ЛЬВУ** (24 июля — 23 августа) — умение найти себя на работе. Возможны интересные встречи с солидными людьми, которые могут сделать заманчивое предложение.

...**ДЕВЕ** (24 августа — 23 сентября) — серьезный и крупный успех. И возможно —прибыль.

...**ВЕСАМ** (24 сентября —23 октября) — преодоление трудностей и улучшение в жизни и делах. Берегите свое здоровье.

...**СКОРПИОНУ** (24 октября — 22 ноября) — придется нелегко, ждут трудности. Возможны депрессии. Поберегите здоровье.

...**СТРЕЛЬЦУ** (23 ноября — 21 декабря) — плодотворный период. Вас ждут выгодные сделки. В этом, в основном полагайтесь на себя.

Кино

29 июня

Справочная киносети — 20-90-90.

«МОСКВА»: «Молодежь: шепоты и крики» (предсеанс. зал). «Дикий пляж»** — 14.30 (л), 22.00. «Золотоволоска и Золотая крепость» (п) — 10.30, 12.30, 16.00, 18.00, 20.00. Видеозал: «Взрывная бригада» — 16.45, 18.45, 20.30.

«ОКТЯБРЬ»: «Золотоволоска и Золотая крепость» (п)—10.00, 14.00, 16.05, 19.40, 21.45. «Дикий пляж»** — 12.10 (удл.), 18.10 (л). Видеокафе: «Поднявшийся из ада»** — 22.00.

«АВРОРА»: «Золотой цыпленок» и др. мультфильмы* — 10.00, 11.20, 12.40. «Руслан и Людмила» (2 с.)* — 14.00. «Ламбада» (п) — 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 21.00. «Похороны Сталина» — 17.10. «Смерть пеликана» — 19.10, 21.10. «Мордашка» — 10.30, 12.30, 16.30, 18.30. «Катала» — 14.30, 20.30 (удл.).

«БЕРЕСТЬЕ»: «Два богатыря» и др. мультфильмы* — 10.30. «Властелин времени»* — 14.30. «Дикарь» (п)—10.00, 14.00, 18.00, 22.00. «Голубой гром» (п) — 12.00, 16.00, 18.30, 20.00. «Смерть пеликана» — 16.30, 20.40. «Очарованный странник» (1,5 с.) — 12.30.

«ВИЛЬНЮС»: «Золотоволоска и Золотая крепость» (п) — 10.00, 14.00, 18.00, 19.50. «Эльвира — властительница тьмы» — 16.00, 21.40. «Очарованный странник» (1,5 с.) — 12.00.

«ДРУЖБА»: «Кай из ящика»* — 10.00, «Ламбада» (п) — 11.50, 16.30, 20.10. «Такие разные братья» (2 с.) — 13.40. (л). «Дьявол»** — 18.20, 22.00. Видеозал: «Рыжая Соня» — 13.00, 16.30, 19.50. «Робот-полицейский» — 14.40, 18.00.

* — для дзяцей.
** — толькі для дарослых.
(л) — льготны.
(п) — прэм'ерны паказ.

Кроссворд

Составил наш читатель А. КЛИМОВ (г. Минск)

ПО ГОРИЗОНТАЛИ: 3. Группа островов в Корейском проливе. 6. Военный парусный трехмачтовый корабль. 8. Земельный участок, предоставлявшийся в пользование крестьянину за повинности. 9. Литературно - художественный и общественно - политический журнал ЦК ВЛКСМ. 10. Длинная телега без кузова. 11. Подразделение древнеримского легиона. 14. Советский киноактер, исполнитель роли в фильме «Война и мир». 16. Точка небесной сферы, к которой преимущественно направлены собственные движения звезд. 18. Пряная и лекарственная культура. 19. Вяленная на солнце рыба у народов Восточной Сибири и Дальнего Востока. 22. Верхний широкий кафтан без пояса. 23. Порода мелких длинношерстных комнатных собак. 27. Древнеримский политический деятель, оратор и писатель. 29. Глубокое место в реке. 30. Растение в виде мелких зеленых пластинок, плавающих на поверхности воды, пища водоплавающих птиц. 31. Столица Камеруна. 32. Спутник Урана. 33. Борец-профессионал, чемпион России по тяжелой атлетике 1904 года, авиатор.

ПО ВЕРТИКАЛИ: 1. Лиственное дерево, древесина которого используется в мебельном производстве. 2. Вид легкой пехоты и кавалерии в европейских армиях XVIII—XIX веков. 3. Порошкообразное вещество, важный строительный материал. 4. Советский авиаконструктор, руководивший созданием самолета «Руслан». 5. Круглое в плане античное здание для выступления певцов. 6. Сочетание изгибных и крутильных колебаний элементов конструкции самолета. 7. Тростниковая лодка экспедиции Т. Хейердала в 1977—1978 годах. 12. Кондитерское изделие на основе бобов какао. 13. Советский математик, академик, племянник Н. А. Добролюбова. 15. Первая общерусская политическая марксистская газета. 17. Небольшая болотная птица, объект охоты. 20. Русская советская писательница, автор романа «Гидроцентраль». 21. Бальный танец-шествие польского происхождения. 22. Ценный пищевой продукт. 24. Город, центр Хакасской автономной области. 25. Густые пихто-еловые леса с примесью осины и березы в Сибири. 26. Французский художник и изобретатель, один из создателей фотографии. 28. Река, правый приток Камы.

ОТВЕТЫ НА КРОССВОРД, опубликованный 22 июня

ПО ГОРИЗОНТАЛИ: 1. Интрада. 4. Нефтепровод. 6. Кларнет. 8. Бенгази. 10. Тында. 11. «Титаник». 13. Анкер. 15. Алиби. 16. Азарт. 17. Киль. 18. Ясак. 19. Слуцк. 21. Радек. 23. Аттик. 24. Албания. 25. Лоция. 26. «Орленок». 28. Армения. 31. Волоколамск. 32. Мелодия.

ПО ВЕРТИКАЛИ: 1. Иофан. 2. Репс. 3. Амвон. 4. Ниагара. 5. Диамант. 6. Консульство. 7. Тутти. 8. Банка. 9. Инкрустация. 10. Тоскана. 11. Трибуна. 12. Клавдия. 14. Реакция. 19. Соколов. 20. Кубок. 21. Рента. 22. Колонок. 27. «Налим». 29. Мумия. 30. Соло.

Ваше настроение: прогноз на июль

Подверженность вашего настроения колебаниям.

Дни эмоциональной неустойчивости:
5, 11, 12, 17, 21, 26, 29.

Дни благоприятные:
2, 3, 4, 6, 10, 14, 15, 18, 19, 23, 24, 25, 28, 31.

Дни повышенной конфликтности:
1, 7, 8, 13, 20, 27.

Влияние на вашу волевую сферу (активность).

Дни, благоприятные для деловой жизни:
1, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 18, 21, 22, 23, 24, 30, 31.

Дни напряженки, трудные для контактов и принятия решений:
5, 6, 7, 8, 11, 20, 26, 27, 29.

Дни, требующие повышенной сосредоточенности, осторожности:
2, 3, 4, 12, 17, 19, 25, 28.

Влияние на вашу интеллектуальную деятельность.

Дни большей продуктивности мышления:
4, 9, 15, 18, 23, 27.

Дни меньшей продуктивности мышления:
1, 6, 7, 12, 13, 28, 29, 31.

Предупреждение непредвиденных ситуаций.

Дни, благоприятные для поездок и путешествий:
2, 9, 10, 12, 14, 18, 19, 22, 23, 24, 25, 30, 31.

Дни, особо неблагоприятные для поездок и путешествий:
3, 7, 15, 16, 17, 20, 21, 26, 27.

Дни повышенного травматизма:
4, 5, 13, 28, 29.

Программа телепередач

Понедельник, 1 июля

13.30. Премьера док. фильма «А родись счастливым».
13.50. Фильм — детям. «Лето в Заборье».
14.55. «Я вам спою». Песни А. Серого.

Экран—абитуриенту

16.30. Белорусская литература.
17.00. История СССР.
17.30. Физика.

***

18.00. Аспекты. О формах хозяйствования на земле.
18.45. Наш комментарий.
18.55. Футбол. Чемпионат СССР. «Динамо» (Минск) — «Металлург» (Запорожье). В перерыве (19.45) — Панорама.
20.50. Колыбельная.
21.05. Концерт Белорусского государственного фольклорно-хореографического ансамбля «Хорошки».
21.30. Реклама.
21.40. Спортивный телекурьер.
21.55. Лира. «Перекрестки войны». Телеспектакль.
В перерыве—Эхо дня.

Первая общесоюзная программа

12.00. ТСН.
12.15. Контакт.
12.30. Играет В. Селивохин (фортепиано).
15.00. ТСН.
15.15. Мир увлеченных. «Коллекционер».
15.30. «Угощаю рябиной». Фильм-концерт.
16.35. Детский музыкальный клуб.
17.20. Концерт художественных коллективов внутренних войск МВД СССР.
18.30. ТСН.
18.45. Цирк. Цирк. Цирк. А. Родин. Автограф.
18.55. Телекомпания «Уорлдвижн энтерпрайзес» (США) представляет. Американские хроники.
19.20. «Беверли Хиллс». Премьера худ. фильма.
21.00. Время.
21.40. Телекомпания «Уорлдвижн энтерпрайзес» (США) представляет. Премьера худ. фильма «Даллас». 1-я серия.
22.30. «Холодная осень». Телеспектакль.
23.20. Премьера многосерийного научно - популярного фильма «Метаморфозы живописи» (ФРГ — Швейцария). 1-я серия. «Язык живописи».
23.55. ТСН.
0.15. Концерт русского оркестра популярной музыки «Мастера России».
1.00. «Беверли Хиллс». Премьера худ. фильма.

Вторая общесоюзная программа

17.00. Документальный экран России. «Древо Васнецовых».
18.00. «Собачья жизнь». Передача о людях, отказавшихся от советского гражданства.
18.25. Театральный разъезд. Посиделки в культурном центре Польши.
18.55. Футбол. Чемпионат СССР. «Днепр» — ЦСКА.
В перерыве (19.45) — Вести.
20.50. Спокойной ночи, малыши!
21.00. Время.
21.40. На сессии Верховного Совета СССР.
22.25. Коллаж.
22.30. Концерт Дмитрия Хворостовского.
23.00. Вести.
23.15. «Без ретуши». Политическая программа.

Вторник, 2 июля

Программа БТ

9.35. «Оглянись, Россия». «О, если б навеки так было...»
10.25. «Три дня и два года». Худ. фильм.
11.30. Неизвестная Россия. «Баллада о неудачниках». О жизни и творчестве писателя А. Зиновьева.
12.30. Театральный разъезд. «Хрустальная Турандот».
13.30. «Волшебник Изумрудного города». Мультфильм. 1, 2, 3-я серии.
14.30. Фильм — детям. «Каникулы у моря».

Экран — абитуриенту

15.35. Белорусская литература.
16.05. История СССР.
16.35. Физика.

***

17.05. Педагогический экран.
18.00. «Художник из Кунгура». Док. фильм.
18.15. Рынок.
18.55. Наш комментарий.
19.00. Панорама.
19.20. Встреча с создателем фильма «Плач перепелки».
19.45. «Плач перепелки». Девятисерийный худ. фильм. 1-я серия.
20.50. Колыбельная.
21.05. Музыка моей республики.
21.30. Реклама.
21.40. «Перекрестки войны». Спектакль Белорусского телевидения. Части 3, 4, 5-я.
В перерыве (22.30)—Эхо дня.

Первая общесоюзная программа

12.00. ТСН.
12.15. Актуальный репортаж.
12.30. Всесоюзный праздник народного танца. Часть 1-я.
14.15. Телемикст.
15.00. ТСН.
15.15. Музыкальная сокровищница. Ф. Шопен. Баллады №№ 2, 3, 4.
15.55. Мультфильм.
16.15. Премьера док. фильма «Драматургия успеха».
16.45. «Два сердца, два крыла, два побратима». Концерт.
17.45. Актуальный репортаж.
18.00. Наш сад.
18.30. ТСН.
18.45. Противостояние. Цикл «Экономика и экология» (Казахстан).
19.35. Телекомпания «Уорлдвижн энтерпрайзес» представляет. Мультфильм. «Флинстоуны».
20.05. На улицах Сан-Франциско». Премьера док. фильма.
21.00. Время.
21.40. «Даллас». 2-я серия.
22.30. Актуальное интервью.
22.45. Ступени.
24.00. ТСН.
0.20. «Анатолий Соловьяненко на сцене и вне сцены». Фильм-концерт.
1.05. «На улицах Сан-Франциско». Премьера худ. фильма.

Вторая общесоюзная программа

17.00. Грани.
18.00. Прошу слова.
18.10. «Макси-шоу». Одесский театр «Маски».
18.45. Парламентский вестник России.
19.00. Время. Культура. Цивилизация.
19.40. Вертикаль. Премьера док. фильма «Алесь Гарун».
20.00. Вести.
20.15. Спокойной ночи, малыши!
20.30. Теннис. Уимблдонский турнир.
21.00. Время.
21.40. На сессии Верховного Совета СССР.
22.25. Х летняя Спартакиада народов СССР. Спортивная гимнастика.
23.00. Вести.
23.15. «Пятое колесо».

Среда, 3 июля

Программа БТ

12.30. «Актерские байки». Лев Дуров.
13.05. «Верую». Док. фильм.
13.30. «Волшебник Изумрудного города». 4, 5, 6-я серии.

Экран — абитуриенту

14.35. Белорусская литература.
15.05. История СССР.
15.35. Физика.

***

16.05. «Сивограк». Телеспектакль.
17.15. Телеклуб «Поиск».
18.00. «Продолжение жизни». Док. фильм.
18.25. «Память». Телеочерк.
19.00. Панорама.
19.25. Наш комментарий.
19.30. «Плач перепелки». 2-я серия.
20.45. Колыбельная.
21.00. «Свята». Фильм-концерт.
21.40. «Живая память войны».
21.55. «Какая музыка была, какая музыка звучала...» Концерт по заявкам ветеранов.
22.40. Эхо дня.
22.50. «Я родом из детства». Худ. фильм.

Первая общесоюзная программа

12.00. ТСН.
12.15. Актуальный репортаж.
12.30. «В доме на Самотеке». Фильм-спектакль.
15.00. ТСН.
15.15. Мир увлеченных. «Коллекционер».
15.30. На балу у Золушки.
15.35. «На земле этой вечной». Док. фильм.
17.05. Мультфильм.
17.25. Фильм — детям. «Бронзовая птица». 1-я серия.
18.30. ТСН.
18.45. С. Рахманинов. Симфоническая фантазия «Утес».
19.00. Телекомпания «Уорлдвижн энтерпрайзес» представляет. «Семья Джетстонов». Мультфильм.
19.25. «Дорога в рай». Премьера худ. фильма.
21.00. Время.
21.40. «Даллас». 3-я серия.
22.30. «Русская душа». Людмила Рюмина.
23.15. Экологические новости.
23.30. Телескоп.
0.30. ТСН.
0.50. И. Стравинский. «Весна священная». Симфоническая сюита.
1.30. «Дорога в рай». Премьера худ. фильма.

Вторая общесоюзная программа

10.20. «Сегодня и завтра». Худ. фильм. 1-я серия.
11.30. Гомо советикус. «Путь к последнему приюту».
12.00. «Другое искусство».
17.00. «Перепевы». Фольклорное обозрение.
17.50. Неизвестная Россия. Российские меценаты.
18.30. ТПО «Республика» показывает.
19.00. Теннис. Уимблдонский турнир.
20.00. Вести.
20.15. Спокойной ночи, малыши!
20.30. Коллаж.
20.35. История Спартакиады народов СССР.
20.50. Маленький концерт.
21.00. Время.
21.40. На сессии Верховного Совета РСФСР.
22.25. Х летняя Спартакиада народов СССР. Спортивная гимнастика.
23.00. Вести.
23.15. Телевизионный фильм «Мексиканцы на фоне страны». Фильм 1-й.
0.05. Эти обаятельные провинциалы.

Четверг, 4 июля

Программа БТ

10.25. «Анна Герман. Судьба и песни». Фильм-концерт.
11.30. «За други своя». Док. фильм.
12.25. Концерт для скрипки с оркестром Я. Сибелиуса.
13.00. Телевизионный фильм.
13.30. «Волшебник Изумрудного города». 7-я и 8-я серии.
14.05. Фильм — детям. «Заводила».

Экран — абитуриенту

16.30. Белорусская литература.
17.00. Математика.
17.30. Белорусский язык.

***

18.00. Незабываемое. «У войны не женское лицо». Фильм 7-й. «Милосердие».
18.25. Меридиан.
19.00. Панорама.
19.30. Зачитайте мое письмо...
19.35. «Плач перепелки». 3-я серия.
20.45. Колыбельная.
21.00. Зал лауреатов. Ю. Валицкий (домра).
21.30. Неделя белорусского правительства.
21.45. Крок.
23.45. Эхо дня.

Первая общесоюзная программа

12.00. ТСН.
12.15. По сводкам МВД СССР.
12.30. Всесоюзный праздник народного танца. Часть 2-я.
13.20. Экологические новости.
14.15. Телемикст.
15.00. ТСН.
15.15. «Мир увлеченных. «Дай лапу, друг!»
15.30. Мы идем искать.
16.00. «Кто есть кто». Док. фильм.
16.50. 1991 — Год Моцарта. Квинтет ля мажор.
17.25. «Бронзовая птица». 2-я серия.
18.30. ТСН.
18.45. ...До 16 и старше.
19.30. Концерт цыганской музыки.
19.45. Телекомпания «Уорлдвижн энтерпрайзес» представляет. Американские хроники.
20.10. «Маленький домик в прериях». Худ. фильм.
21.00. Время.
21.40. «Даллас». 4-я серия.
22.30. По сводкам МВД СССР.
22.45. Музыкальный факт.
23.45. «Метаморфозы живописи». 2-я серия. «Искусство и реальность».
0.15. ТСН.
0.35. «Дон Жуан». Фильм-спектакль.
2.05. «Маленький домик в прериях». Премьера худ. фильма.

Вторая общесоюзная программа

10.15. Док. фильм.
10.25. «Сегодня и завтра». 2-я серия.
17.00. Грани.
18.00. Валетные вариации.
18.30. Прошу слова.
18.45. Парламентский вестник России.
19.00. Теннис. Уимблдонский турнир.
20.00. Вести.
20.15. Спокойной ночи, малыши!
20.30. Ключ к мировому рынку.
21.00. Время.
21.40. На сессии Верховного Совета РСФСР.
22.25. «Ами-экспресс».
22.55. Реклама.
23.00. Вести.
23.15. Х летняя Спартакиада народов СССР. Спортивная гимнастика.
23.45. «Мексиканцы на фоне страны». Фильм 2-й.

Пятница, 5 июля

Программа БТ

8.30. Утро республики.
8.45. «Плач перепелки». 3-я серия.
9.55. «Жизнь как жизнь». Док. фильм.
10.30. «Геннадий Гладков». Телевизионный фильм.
11.30. Гомо советикус. «Чревовещательница».
11.50. К-2 представляет. «Медиа». Выпуск 2-й.
12.50. «М. Волошин». Телеочерк.
13.00. Телевизионный фильм.
13.30. «Волшебник Изумрудного города». 9-я и 10-я серии.
14.10. Фильм — детям. «Голубой патруль».
15.15. И. Гайдн. Симфония № 89.

Экран — абитуриенту

16.30. Математика.
17.00. Белорусский язык.
17.30. Биология.

***

18.00. «Флейта». Док. фильм.
18.30. «Буг». Литературно-художественный журнал.
19.00. Панорама.
19.30. Наш комментарий.
19.35. «Плач перепелки». 4-я серия.
20.40. Реклама.
20.45. Колыбельная.
21.00. «Вацловас Даунорас на оперной сцене». Фильм-концерт.
21.40. «В добрый путь!» Пресс-конференция для выпускников школ по вопросам трудоустройства и поступления в учебные заведения. Прямая линия.
23.10. Эхо дня.

Первая общесоюзная программа

6.30. Утро.
9.00. «Даллас». 5-я серия.
9.50. С. Прокофьев. Симфония № 6.
10.30. Мультфильм.
10.40. Премьера док. фильма «Армия и... сельское хозяйство».
11.15. ...До 16 и старше.
12.00. ТСН.
12.15. «Маппет-шоу». 3-я и 4-я серии.
13.05. «Лебедев». Док. фильм.
15.00. ТСН.
15.15. Если вам за...
16.00. Выступление хора мальчиков и мужского хора Московского училища им. Свешникова.
16.40. Рассказы о художниках. К. Васильев.
17.15. Мультфильм.
17.25. «Бронзовая птица». 3-я серия.
18.30. ТСН.
18.45. П. И. Чайковский. «Славянский марш».
18.55. Фотоконкурс «Земля — наш общий дом».
19.00. Телекомпания «Уорлдвижн энтерпрайзес» представляет. «Начнем с нуля».
19.30. «Корабль влюбленных». Премьера худ. фильма.
21.00. Время.
21.40. «Даллас». 5-я серия.
22.30. Актуальный репортаж.
22.45. «ВиД» представляет. «Поле чудес», «Музобоз», «Дело», «Шоу-биржа», «Эльдорадо», МТВ. В перерыве (0.45) — ТСН.
2.10. «Корабль влюбленных». Премьера худ. фильма.

Вторая общесоюзная программа

7.00. Утро делового человека.
8.00. Гимнастика.
8.20. Образ. Передача для старшеклассников.
9.25. «Живая планета». «Моря трав».
10.25. «Сегодня и завтра». 3-я серия.
17.00. Тема с вариациями. «Музыка России». Международный конкурс композиции им. С. Прокофьева.
17.45. Мультстудия.
18.30. ТПО «Республика» показывает.
19.00. Теннис. Уимблдонский турнир.
20.00. Вести.
20.15. Спокойной ночи, малыши!
20.30. Теннис. Уимблдонский турнир.
21.00. Время.
21.40. На сессии Верховного Совета СССР.
22.25. Коллаж.
22.30. На сессии Верховного Совета РСФСР.
23.00. Вести.
23.15. «Пятое колесо».

Суббота, 6 июля

Программа БТ

8.30. Утро республики.
8.45. «Плач перепелки». 4-я серия.
9.50. «Мне снилась музыка...» Фильм-концерт.
10.20. Телевизионный детский день.
11.00. Неделя планеты.
11.15. «Мы были в Чернобыле». Док. фильм.
13.15. На музыкальных параллелях. Романсы русских композиторов исполняет Нина Козлова.
13.45. О времени и о себе. Водитель автопарка № 2 г. Минска А. К. Правосуд.
14.05. Телевизионный детский день.
15.05. Звезда.
15.45. Говорим по-белорусски.
16.10. Приглашаем на вечерки.
17.30. Противостояние. Морально-правовая программа.
19.00. Ритм.
19.50. Телевизионный детский день.
20.40. Реклама.
20.45. Колыбельная.
21.00. Поет Лина Мкртчян.
21.40. «Пасодобль для троих». Худ. фильм.
22.55. Эхо дня.
23.05. Концерт белорусской песни с участием Государственного оркестра ВССР.

Первая общесоюзная программа

6.30. Выступление ансамбля «Мансудэ».
7.00. Мультфильмы.
7.30. Ритмическая гимнастика.
8.00. Утренняя развлекательная программа.
8.30. ТСН.
9.15. Премьера док. фильма «Паруса надежд».
9.45. Фильмы режиссера Б. Шамшиева. «Белый пароход».
11.25. Утренняя звезда.
12.25. А. Н. Островский. «Не от мира сего». Фильм-спектакль.
14.30. «Бурда моден» предлагает...
15.00. ТСН.
15.15. Кинопрограмма «XX век. Хроника тревожного времени». Премьера художественно-публицистического фильма «Сороковые... роковые...» Фильм 2-й. «Все судьбы в единую слиты».
16.20. Телекомпания «Уорлдвижн энтерпрайзес» представляет. В мире сказок и приключений. «Час Хана Барбара».
17.30. Минуты поэзии.
17.35. «Пчела Майя». 5-я серия.
18.00. Международная панорама.
18.45. Ступень к Парнасу.
19.05. Телекомпания «Уорлдвижн энтерпрайзес» представляет. Премьера худ. фильма «Человек из Атлантиды».
21.00. Время.
21.40. Телекомпания «Уорлдвижн энтерпрайзес» представляет. Премьера худ. фильма «Время убивать».
22.30. Аншлаг. Аншлаг.
24.00. Теннис. Уимблдонский турнир.
1.00. ТСН.
1.20. Премьера худ. фильма «Человек из Атлантиды».

Вторая общесоюзная программа

8.00. Гимнастика.
8.15. Времена года. Июль.
9.00. Русская речь.
9.30. Видеоканал «Содружество».
12.00. Видеоканал «Плюс одиннадцать».
14.00. Экономическое агентство.
15.00. Волейбол. Первенство мировой лиги. Мужчины. Сборная СССР — сборная Республики Корея.
16.00. Спорт для всех.
16.15. Премьера док. фильма «Живая вода».
17.00. Угол «Правды» и Ямского поля. Андрей Битов. «Провинция для меня — слово святое».
17.15. Камера исследует прошлое. «Миссия Рауля Валленберга».
18.45. Парламентский вестник России.
19.00. Теннис. Уимблдонский турнир.
20.00. Вести.
20.15. Спокойной ночи, малыши!
20.30. «Двое и дождь». Музыкальное представление.
21.00. Время.
21.40. II фестиваль татарской музыки «Рамазан» в Москве.
22.45. Мультфильмы для взрослых.
23.00. Вести.
23.15. Криминальный канал. «Убийство по приказу». Худ. фильм.

Воскресенье, 7 июля

Программа БТ

8.30. Утро республики.
8.45. Док. фильмы.
9.40. Пригласительный билет. Танцует детский ансамбль «Лялечкі».
10.30. Фильм — детям. «Легкие шаги».
12.00. Праздник города, посвященный Дню освобождения Советской Белоруссии от немецко - фашистских захватчиков.
14.30. Киноэкран-91. Июль.
16.00. Футбол. Чемпионат СССР. «Памир» (Душанбе) — «Динамо» (Минск).
17.50. Встреча для вас. Наш гость — поэт, лауреат Государственной премии БССР, постоянный представитель БССР при ООН Г. Н. Буравкин.
19.00. Панорама.
19.20. «В согласии и спорах с Мельпоменой». Народный артист СССР В. Елизарьев.
20.15. В кадре и за кадром.
20.45. Колыбельная.
21.00. Футбол. Чемпионат СССР. «Динамо» (Брест) — «Днепр» (Могилев) 2-й тайм.
21.50. Реклама.
21.55. «Алый камень». Худ. фильм.
23.10. Играет Г. Гродберг (орган).

Первая общесоюзная программа

8.30. Биржевые новости.
8.45. Тираж «Спортлото».
9.00. С утра пораньше.
10.00. На службе Отечеству.
11.00. Утренняя развлекательная программа.
11.30. Клуб путешественников.
13.00. Премьера док. фильма «По данным разведки...»
13.45. Это вы можете.
14.30. Здоровье.
15.00. ТСН.
15.15. Новое поколение выбирает. Клуб «Т».
16.30. Охранная грамота. «Своя борозда в поле».
17.05. Сельский час.
18.05. «Много голосов — один мир». Сказки и притчи разных народов. «Мой глаз, мой нос» (Исландия).
18.10. Уолт Дисней представляет...

Воскресный кинозал

19.00. «Жил петух у мужика». (Мультфильм). Премьера док. фильма «Мы — Степановы».
19.40. «Игла». Худ. фильм.
21.00. Время.
21.40. Футбольное обозрение.
22.10. Хронограф.
22.25. Теннис. Уимблдонский турнир.
23.45. Волейбол. Первенство мировой лиги. Мужчины. Сборная СССР — сборная Республики Корея.
0.15. ТСН.
0.35. «Корсар». Спектакль Ленинградского академического театра оперы и балета им. С. М. Кирова.

Вторая общесоюзная программа

8.00. На зарядку становись!
8.20. Мультфильм.
8.45. Выступление народного хора Талашкинской птицефабрики Смоленской области.
9.00. Премьера док. фильма. «Дети подземелья».
9.30. Видеоканал «Содружество».
12.00. Программа Фила Донахью. «Портрет Элизабет Тейлор».
12.50. Неизвестная Россия. «Сказка на обочине». Художник А. Песков.
13.00. Российская энциклопедия. Лосевские беседы. «Арбатская академия».
14.00. Мир, в котором мы живем. Фильмы режиссера М. Дохматовой.
14.55. «Вся жизнь в танце». Народная артистка СССР, хореограф Т. Устинова.
15.40. Репортаж об открытии Спартакиады народов СССР.
16.25. Конный спорт. Всесоюзное рысистое «дерби».
17.00. О святом и вечном.
17.15. Телевизионный фильм.
17.45. Телевизионный театр России. О. Уайлд. «Идеальный муж».
18.45. Авторское телевидение.
19.45. Спокойной ночи, малыши!
20.00. Вести.
20.15. Авторское телевидение.
21.00. Время.
21.40. Коллаж.
21.45. Мультфильм для взрослых.
22.00. Джаз-тайм.
23.00. Вести.
23.15. «Сограждане мои». Контрольная для депутатов.
23.45. Рассказы о художниках. С. Андрияка.

Суббота, 29 июня

Программа БТ

17.30. Алло! Есть вопрос. Встреча с Председателем Совета Министров БССР В. Ф. Кебичем. Прямая линия.
19.00. Панорама.
19.30. Особый случай. Комаровский рынок и трудные подростки.
20.00. «И еще о Беловежской пуще». Телеочерк.
20.25. Мультфильмы для взрослых.
20.40. Реклама.
20.45. Колыбельная.
21.00. Док. фильмы.
21.45. «Первая встреча, последняя встреча». Худ. фильм.
23.15. Играет камерно-инструментальный ансамбль Белорусского телевидения и радио.

Первая общесоюзная программа

15.15. Премьера художественно-публицистического фильма «Сороковые... Роковые...» Фильм первый «Без срока давности».
16.50. К национальному празднику Канады — Дню Канады. «Два языка — одна страна».
17.35. «Пчела Майя». 4-я серия «Майя у муравьев».
18.00. Международная панорама.
18.45. Международный фольклорный фестиваль.
19.40. Фотоконкурс. «Земля— наш общий дом».
19.45. Впервые на экране ЦТ. Худ. фильм «Пока безумствует мечта».
21.00. Время.
21.40. «Счастливый случай». Семейная телевикторина.
22.40. Воспоминания о песне.
23.10. ТСН.
23.30. До и после полуночи.
1.00. «Пока безумствует мечта». Худ. фильм.

Вторая общесоюзная программа

18.45. Парламентский вестник России.
19.00. Телепрограмма «Семья».
20.00. Вести.
20.15. Спокойной ночи, малыши!
20.30. Теннис. Уимблдонский турнир.
21.00. Время.
21.40. Музыкальное агентство.
23.00. Вести.
23.15. Спортивная программа.

Погода

Сегодня днем на большей части территории республики пройдут кратковременные дожди. Температура воздуха 18—23, по востоку—до 29 градусов тепла. В Минске—21—23 градуса, кратковременный дождь, гроза.

Астрономический календарь — 29.06.

⊙ *ВОСХОД И ЗАХОД СОЛНЦА: Минск—4.39, 21.45; Витебск — 4.21, 21.43; Могилев — 4.29, 21.34; Гомель — 4.36, 21.22; Гродно—4.57, 21.58; Брест — 5.06, 21.50.*

□ *ДОЛГОТА ДНЯ В МИНСКЕ — 17 часов 06 минут.*

● *ПОЛНОЛУНИЕ—27 июня.*

НАРОДНАЯ ГАЗЕТА

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў, цытат, эканамічных даных, асабістых імён, геаграфічных назваў і іншай інфармацыі, а таксама за тое, калі ў матэрыялах змешчаны даныя, якія не падлягаюць адкрытай публікацыі.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.

Лісты чытачоў друкуюцца на мове арыгінала.

Рэдакцыя «НАРОДНАЙ ГАЗЕТЫ» прымае заказы на змяшчэнне аб'яў, рэкламы. Даведкі часова па тэлефоне 29-66-59.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: 220010, Мінск, Дом урада, пакой 369, тэл. 29-65-50.

ИНДЕКС 63868.
Выходит ежедневно, кроме воскресенья и понедельника, 250 раз в году.
Тираж 300 тыс. экз.
Подписана в печать в 19.10.
Отпечатана в ордена Трудового Красного Знамени типографии издательства ЦК КПБ.
Способ печати — офсетный, формат А-2.

Галоўны рэдактар
Іосіф СЯРЭДЗІЧ.